

**η χειροτεχνία σε συνθήκες μεταφορντισμού.
πειραματική καμπίνα πολλαπλών επαγγελματικών χρήσεων**

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 5448/1

Ημερ. Εισ.: 28-06-2007

Δωρεά: Συγγραφέα

Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ - ΑΜ

2006

ΜΑΝ

Η Χειροτεχνία σε Συνθήκες Μεταφορντισμού
Πειραματική καμπύνα πολλαπλών επαγγελματικών χρήσεων

Μάνθου Κωνσταντίνα

Επιβλέπων: Τζιριτζιλάκης Γιώργος

Βόλος, 2006

Handicraft in Post-Fordistic Conditions
Experimental cabin of multi-professional uses

Abstract

Arts and professions that once supported the trade and the economy of entire cities are disappearing; being unable to catch up new speeds and ways of life. Redefinition according to the new means, the possibilities, the contradictions and dynamic. If they are combined with technology that is developed rapidly and the vertiginous exchange of information, they might revive that glamorous past with future principals and create new places of "autonomous work" of the post-industrial city.

Spaces that die from indifference in the centre of post-industrial cities that remain incompetent to react.

In our days the significance of Post-fordism, signals a social model (which we can also consider as designing) where *"the way of production is not dominated by forms of vertical incorporated accumulation ... but by forms of flexible accumulation, capable of including different ways, years and places of production into the network: from the robot-type factory to the high-tech cheese dairy (cow house) and the Mexican Mequiladoras*... Essential is the connection between the information, the communication, the knowledge and the production... This is the cohesive web of Post-fordistic society"*.

An enormous network of craftsmanship; a new type of "autonomous work" for the following era. Adapting, assembling and altering working spaces for the handicraft post-industrial production, which have been considered in various types.

Creative individuals, artists, craftsmen or teams of craftsmen can select between a whole of (applied) arts and techniques and afterwards they are being instructed in sectors of computers, economic management, organisation and distribution and they watch seminars on the selected craftsmanship. The next step is the choice of location (ex. some abandoned post-industrial building) and the acquisition of equipment. More specifically, the type of cabin that is entitled to the type of craftsmanship they chose.

Experimental Post-fordistic, professional cabins are placed into a building on the Ernestou Emprar street in Thessaloniki with possibility of spreading on the entire city.

The 36 cabins in the building, viewed as a micrograph of the world network, can initially function as an obvious example for the possibilities of interaction, collaboration, interpersonal forms of production and distribution, exchange of experiences and knowledge via internet.

The placement of teams of cabins in abandoned spaces can function dynamically and beneficially. The cabin expands and being accommodated in a scattered system of voids creating a craft "lace" in the existing urban web, the new type of work and new way of life lace. A placement like that differentiates the facets and the interior of these spaces. Progressively movement is perceived and the sense of shabbiness stops being unpleasant.

The cabins as "cages" or capsules that encompass energy; spread and revive the dead cells of wounded neighborhoods. Little shocks that can transform a series of legends and abandoned craftsmanship into reality and the haunted post-industrial castles into script production towers of the post-industrial society.

*Maquiladora (or maquila) are factories that import duty-free and tax-free materials and equipment, for assembling or manufacturing an object and then re-extract the assembled product usually back to the origin country. The main use of these installations is to assemble the imported parts. Maquiladoras usually belong in their 100% to the country that exports the materials.

Manthou Konstantina

Supervisor: Giorgos Tzirtzilakis

Volos, 2006

Η Χειροτεχνία σε Συνθήκες Μεταφορντισμού
Πειραματική καμπύνα πολλαπλών επαγγελματικών χρήσεων

Μάνθου Κωνσταντίνα

Επιβλέπων: Τζιριτζιλάκης Γιώργος

Βόλος, 2006

Περίληψη

Τέχνες και επαγγέλματα που κάποτε στήριζαν το εμπόριο και την οικονομία ολόκληρων πόλεων σήμερα εξαφανίζονται, αδυνατώντας να προλάβουν τις νέες ταχύτητες και τους τρόπους ζωής. Επαναπροσδιορισμός τους σύμφωνα με τα νέα μέσα, τις δυνατότητες, τις αντιφάσεις και τις δυναμικές. Αν συνδυαστούν με την τεχνολογία που αναπτύσσεται ραγδαία και με την ιλιγγιώδη ανταλλαγή των πληροφοριών, θα μπορέσουν να ξαναζωντανέψουν εκείνη την αίγλη του παρελθόντος αλλά με στοιχεία μέλλοντος και να δημιουργήσουν καινούριες θέσεις «αυτόνομης εργασίας» της μετά-βιομηχανικής πόλης.

Χώροι που πεθαίνουν από αδιαφορία στα κέντρα των πόλεων της αποβιομηχάνισης οι οποίες παραμένουν ανίκανες να αντιδράσουν.

Στις μέρες μας η έννοια του μεταφορντισμού σηματοδοτεί ένα κοινωνικό μοντέλο (το οποίο μπορούμε να θεωρήσουμε και σχεδιαστικό) όπου «ο τρόπος παραγωγής δεν κυριαρχείται από μορφές συσσώρευσης κάθετα ενσωματωμένες...αλλά από μορφές ευέλικτης συσσώρευσης, ικανές να εντάξουν στο δίκτυο, διαφορετικούς τρόπους, χρόνους και τόπους παραγωγής ανάμεσά τους πολύ διαφορετικούς: από το ρομποτοποιημένο εργοστάσιο ως το high-tech τυροκομείο (βουστάσιο) και τις maquiladoras* του Μεξικού...Ουσιαστική είναι η σύνδεση ανάμεσα στην πληροφορία, την επικοινωνία, τη γνώση και την παραγωγή... Αυτός είναι ο συνεκτικός ιστός της μεταφορντικής κοινωνίας».

Ένα τεράστιο δίκτυο χειροτεχνίας, ένα νέο είδος «αυτόνομης εργασίας» για την εποχή που έρχεται. Προσαρμοζόμενοι, συναρμοζόμενοι και μεταβαλλόμενοι χώροι εργασίας για τη χειροτεχνική μεταβιομηχανική παραγωγή, οι οποίοι έχουν μελετηθεί σε διάφορους τύπους.

Δημιουργικά άτομα, καλλιτέχνες, χειροτέχνες ή ομάδες χειροτεχνών μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε πλήθος (εφαρμοσμένων) τεχνών και τεχνικών και στη συνέχεια να καταρτιστούν σε τομείς ηλεκτρονικών υπολογιστών, οικονομικής διαχείρισης, αυτό-οργάνωσης και διανομής και να παρακολουθήσουν σεμινάρια πάνω στο αντικείμενο της χειροτεχνίας που έχουν επιλέξει. Το επόμενο βήμα είναι η επιλογή της τοποθεσίας (π.χ. κάποιο εγκαταλελειμμένο κτίριο της μετά-βιομηχανικής εποχής) και η απόκτηση του εξοπλισμού. Πιο συγκεκριμένα, ο τύπος της καμπίνας που αντιστοιχεί στο είδος χειροτεχνίας που έχουν επιλέξει.

Πειραματικά οι μεταφορντικές, επαγγελματικές καμπίνες τοποθετούνται σε κτίριο της οδού Ερνέστου Εμπράρ στη Θεσσαλονίκη με δυνατότητα εξάπλωσης σε ολόκληρη την πόλη.

Οι 36 καμπίνες μέσα στο κτίριο, ειδικωμένες σαν μικρογραφία ενός παγκόσμιου δικτύου, μπορούν αρχικά να

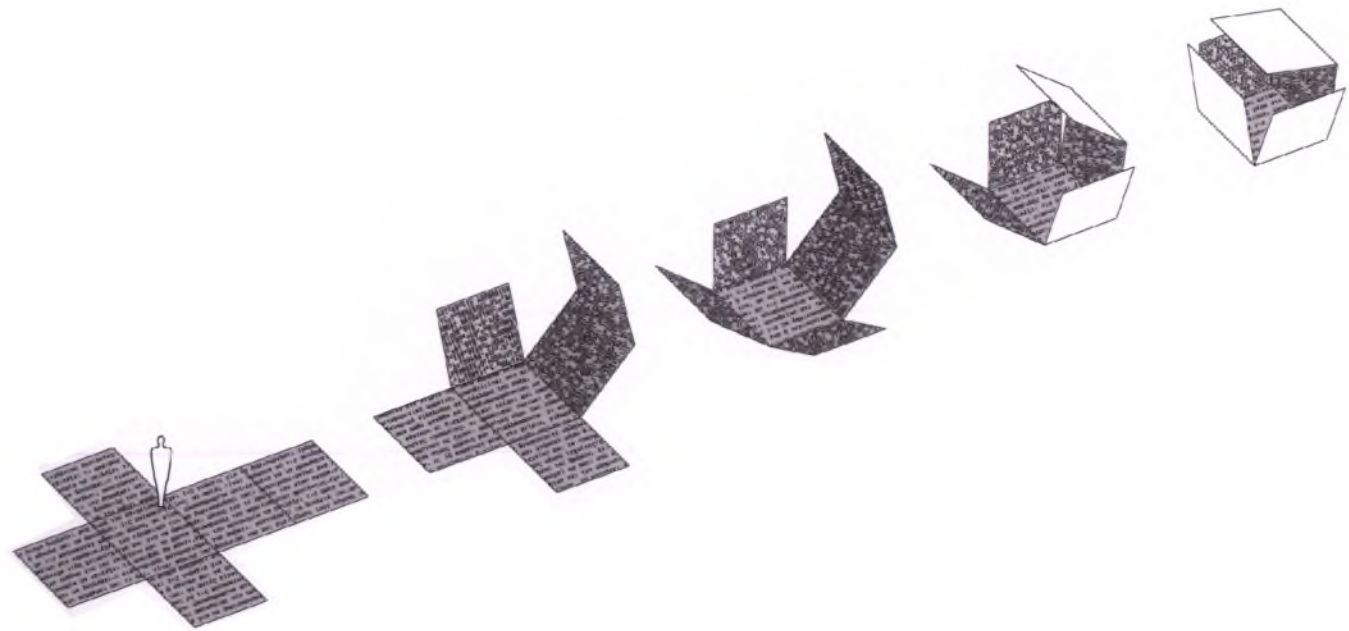
λειτουργήσουν ως χειροπιαστό παράδειγμα για τις δυνατότητες αλληλεπίδρασης, συνεργασίας, διαπροσωπικών μορφών παραγωγής και διανομής, ανταλλαγής εμπειριών και γνώσεων μέσω διαδικτύου.

Η τοποθέτηση ομάδων από καμπίνες σε εγκαταλελειμμένους χώρους μπορεί να λειτουργήσει δυναμικά και ευεργετικά. Η καμπίνα εξαπλώνεται και στεγάζεται σε ένα διασκορπισμένο σύστημα κενών δημιουργώντας μια ουρμπανιστική χειροτεχνική «δαντέλα» στον υπάρχοντα αστικό ιστό, τη δαντέλα ενός νέου είδους εργασίας και ενός νέου τρόπου ζωής. Μια τέτοια τοποθέτηση, διαφοροποιεί αισθητά τις όψεις και τα εσωτερικά αυτών των χώρων. Σταδιακά εμφανίζεται κίνηση και η αίσθηση παλαιότητας παύει να είναι δυσάρεστη.

Οι καμπίνες, ως «κλωβοί», ή κάψουλες (capsules), που περικλείουν ενέργεια, απλώνονται και ζωντανεύουν τα νεκρά κύτταρα των τραυματισμένων γειτονιών. Μικρά σόκ που μπορούν να μετατρέψουν μια σειρά μύθους και παραμελημένες χειροτεχνικές πρακτικές σε πραγματικότητα και τα στοιχειωμένα κάστρα της αποβιομηχάνισης σε πύργους παραγωγής σεναρίων της μεταβιομηχανικής κοινωνίας.

*Maquiladora (ή maquila) είναι ένα εργοστάσιο που εισάγει τα υλικά και τον εξοπλισμό αφορολόγητα, για συναρμολόγηση ή κατασκευή αντικειμένου και επανεξάγει έπειτα το συναρμολογημένο προϊόν συνήθως πίσω στη χώρα προέλευσης. Η κύρια χρήση αυτών των εγκαταστάσεων συναρμολόγησης είναι να συναρμολογηθούν τα εισαγόμενα μέρη. Τα Maquiladoras συνήθως ανήκουν στο 100% τους στη χώρα που εξάγει τα υλικά.

προκαταρκτική υπόθεση (το κουτί με τη λάμπα):

Δίνει το ραντεβού του στην Ομόνοια,
κάπου άκουσε πως από 'κει ξεκινάνε όλα,
κάτι για έναν ομφαλό...
τίποτα γύρω του δε διαφέρει
από οποιαδήποτε φορά που πέρασε από εδώ.
Τι το διαφορετικό υπήρχε σήμερα
και τον προκάλεσαν να πάει εκεί;
Οι μικροπωλητές απλώνονται παντού,
προσδίδουν συνοχή στον κατακερματισμένο χώρο.
Το μάτι του έπεσε σε μια βιτρίνα
και πέρασε απέναντι να τη δει,
κάτι φωσφόριζε δεξιά του,
μέσα σε ένα από τα κουτιά των εφημερίδων,
έμεινε να το κοιτάει,
μια λάμπα κρεμόταν σαν να ήταν ταβάνι σε
δωμάτιο, απόρησε, τι κάνει μια λάμπα στο κουτί;
Ποιόν φωτίζει;
Απογοητευμένος, έστριψε για να βγει στην Πατησίων.
Κάποιος βαριότανε σκέφτεται,
προχωρώντας παράλληλα σε έναν τοίχο
γεμάτο με φωτογραφίες ματιών...
Μπαίνοντας στο τρόλεϊ ένιωθε πως ακόμα
κάποιο από τα ζευγάρια ματιών τον κοιτούσε,
μαύρο κενό νόμιζε πως είναι το μέσα του,
Γιατί δεν έβλεπε τίποτα;
Μήπως του έλειπε λίγο φως;

μεθοδολογική αφορμή (το κίνημα):

Όταν βλέπω τη γιαγιά μου
να κεντάει με το βελονάκι,
δεν μπορώ παρά να σκέφτομαι
ότι κάνει σχέδια δημιουργώντας μικρά κενά.
Τρύπες που περιβάλλονται από κλωστή.

Κάποια στιγμή τα πιέζει
βάζοντας τους όρια, το γνωστό τελείωμα.
Άλλες φορές κάνει μικρές ομάδες κενών
τις οποίες, μια άλλη κυρία,
προσαρμόζει σε ένα μεγάλο λινό ύφασμα
του οποίου η ύφανση είναι σχετικά ορατή.
Τότε ξετυλίγεται μπροστά μου η επιφάνεια μιας πόλης,
με τα οικοδομικά της τετράγωνα,
η οποία ξαφνικά αποκτάει σημεία με έντονα μικρά κενά
που παίρνουν το χρώμα της επιφάνειας
πάνω στην οποία στρώνεται το τελειωμένο πια υφαντό...

Πρώτη βόλτα από τη στιγμή που αντιλήφθηκα περίπου τι θέλω να κάνω.
Ξόδεψα ένα χρόνο κοιτώντας ζωντανές ασημαντες λεπτομέρειες.
Τώρα πρέπει να δω τις άψυχες, τις τυχαίες,
αυτές που δημιουργήθηκαν κατά λάθος.
Ψάχνω κάτι το οποίο δεν έχω αντιληφθεί
και το μυαλό μου αποσπούν διαρκώς
πράγματα που έμαθα τόσο καιρό να βλέπω.
Ενώ άκουγα τώρα πρέπει να δω.
Ενώ έγραφα τώρα πρέπει να σχεδιάσω.
(Το σχέδιο είναι ένα είδος γραφής;)
Οι αναμνήσεις μου και τα ερεθίσματα πολλά,
δε με αφήνουν να σκεφτώ από το μηδέν.
Βλέπω γνώριμες φυσιογνωμίες και χαμογελάω
σαν να είδα παλιούς γνωστούς και χάρηκα επειδή είναι καλά.
Είναι καλά; Στα εφήμερα πρόσωπα,
η επόμενη μέρα σημαίνει αυτόματα πως είναι καλά, έτσι νιώθω.
Επανέρχομαι στην έννοια του κενού.
Δεν μπορώ να της προσδώσω την τρίτη διάσταση.
Δυσκολεύομαι να φαντασιώ το κενό ως χώρο,
συνήθισα να το βλέπω σαν επιφάνεια.
Κάτι επί κάτι, το τρίτο επί μου διαφεύγει.

κοιτάζω όψεις και βλέπω τούπες:

Άβολο κενό. Αμήχανο. Δεν μπορώ να σκεφτώ τίποτα.
Το βλέμμα μου συνήθισε κάποιες εικόνες
και δεν τις βλέπει πια.
Πιέζομαι να δω. Περιφέρομαι άσκοπα.
Έρμαιο των ερεθισμάτων και της άγνοιάς μου.
Είναι παράξενο αυτό που κάνω στα μάτια των περαστικών.
Κολλώ μικρά χρωματιστά βελάκια
σε φαινομενικά ασήμαντα σημεία.
Μια βρώμικη βιτρίνα.
Ένας κατάλευκος τοίχος. Απομεινάρια παλιών αφισών.
Κάγκελα και μεταλλικά στόρια.
Περικύκλωσα ένα κομμάτι εγκαταλελειμμένης βιτρίνας..
τι μπορεί να περιμένω από εκεί;
Νιώθω την ανάγκη
ν' αρχίσω να σχηματίζω περιγράμματα χώρων στο πάτωμα.
Να δημιουργήσω ίχνη και δικά μου κενά.
Να ορίσω χώρους για να κατανοήσω τι; Το τίποτα.
Μπορεί το τίποτα να μην είναι το παν,
όπως λένε μερικοί, είναι βέβαια κάτι.
Αν όλα τα κενά γέμιζαν και ο υπόλοιπος χώρος εξαφανιζόταν;
Τι θα βλέπαμε; Σημεία στο χώρο.
Επιφάνειες και όγκοι που αιωρούνται στο τίποτα.

Όλα ξεκίνησαν από την Ομόνοια. Μετά από μια ψυχογεωγραφική καταγραφή και ατέλειωτες ώρες παρατήρησης, άρχισα να ασχολούμαι με τη φράση (και την επιθυμία) ενός *meeting point* και τη διττή της σημασία καθώς *meet* εκτός από συναντώ σημαίνει και γνωρίζω. Επομένως η Ομόνοια εκτός από σημείο συνάντησης θα μπορούσε να γίνει και σημείο γνωριμίας και επικοινωνίας. Ένας τόπος, όπου δημιουργώντας μια κατάσταση, διαφορετικοί άνθρωποι θα μπορούσαν να συζητήσουν, να ανταλλάξουν απόψεις, να γνωριστούν. Αλλοδαποί, μετανάστες, άστεγοι, οικογενειάρχες, φιλότεχνοι και μη Συγχρόνως, προσπαθώντας να βρω τι είναι το κενό, βρέθηκα στην οδό Εούθου, ένα παράδρομο που ενώνει την οδό Μ. Κοτοπούλη με τη Μενάνδρου. Σκεφτόμουν πως αν αυτός ο δρόμος εξαφανιζόταν κανείς δεν θα το πρόσεχε. Άρχισα να γεμίζω το δρόμο με λευκές κόλλες, να βάζω περιγράμματα σε φαινομενικά αδιάφορα σημεία στην προσπάθειά μου να κατανοήσω αυτό το άυλο, ανύπαρκτο κενό μέχρι τη στιγμή που διάβασα στο λεξικό πως εκτός των άλλων, κενό είναι ότι θεωρεί ή αισθάνεται κανείς ως σημαντική απώλεια. Είχα αγαπήσει την Ομόνοια και δεν μπορούσα να φανταστώ τίποτα διαφορετικό γι' αυτήν, για μένα δεν της έλειπε τίποτα.

η μετατόπιση (αλλαγή περιβάλλοντος):

Γυρνώντας στη Θεσσαλονίκη,
σκεπτόμουν πως αυτή η πόλη ποτέ δε με κέρδισε.
Την απέρριψα χωρίς ποτέ να καταλάβω το λόγο.
Άσπασα την ασφάλεια της περιοχής που ζω για να βρω τις γειτονιές
που σε οποιαδήποτε άλλη πόλη θα με είχαν γοητεύσει εξ' αρχής.
Η Θεσσαλονίκη δεν μπορεί να με κυριεύσει.
Τίως περιορισμένα και αποσπασματικά.
Κάνω μια τυπική βόλτα για να δω το κάτι,
να διακρίνω τα ίχνη εκείνου του παλαιού,
του πολυδιαβασμένου που χάθηκε.
Βρέθηκα στην Ερνέστου Εμπράρ.
Ανήκω σ' εκείνους που δεν τρέφουν
καμία ιδιαίτερη εκτίμηση για την πόλη τους.
Προσπαθώ να βρω μια αφορμή,
ένα κίνητρο για να την περπατήσω, να την εκτιμήσω.
Να περπατήσω σ' εκείνες που σήμερα είναι οι «πίσω περιοχές» της,
εκεί που η βρωμιά και η αλήθεια είναι ανεπιτήδευτες.
Εκεί που οι άνθρωποι -όσοι έχουν απομείνει-
θυμούνται, ανησυχούν και πονούν.
Πονάνε ακόμα για την πόλη τους που σβήνει
πίσω από γαρύφαλλα, πλούσιες μάσκες,
μύθους, στερεότυπα και γρανιτένια πεζοδρόμια.
Πονάνε που ο κόσμος φοβάται την καλημέρα τους.
Πονάνε και ανησυχούν επειδή ενώ οι κλίμακες και οι διαστάσεις γιγαντώνονται,
αυτοί μένουν σταθεροί στο μέγεθός τους.
*πόσοι θέλουν να αντιληφθούν το παρελθόν και το παρόν της Θεσσαλονίκης;
*ποιοι έχουν το κουράγιο να μας το δείξουν;
Επανάρχεται η εμμονή ενός *meeting point* με τη διττή έννοια.
Συνάντηση παλιού/νέου, σταθερού/φευγαλέου, μόνιμου/εφήμερου.

Η Εμπράρ έχει δυο γιγάντιες (δίδυμες) αποθήκες.
Ανεβαίνοντας στη μια, μυρίζω την παλαιότητα του κτιρίου.
Συντρίμια και σκουπίδια στους τεράστιους διαδρόμους.
Άνθρωποι που δουλεύουν σε χώρους οι οποίοι μοιάζουν ακατοίκητοι
ή αφημένοι στην τύχη τους από τη στιγμή που κατοικήθηκαν.
Ρολόγια της ΔΕΗ που μοιάζουν νεκρά από καιρό.
Δουλειές που ξεπέρασαν τα όρια του απολύτως ιδιωτικού χώρου
και απλώθηκαν στους κοινόχρηστους.
Καινούριες επιγραφές που έρχονται σε αντίθεση με την εγκατάλειψη των χώρων.
Στα ισόγεια, τα «κεπέγκια» -λέξη που ακούω από μικρή σε αυτή την πόλη-
κλειστά, άλλα λόγω ώρας, άλλα λόγω χρόνων.
Θαρρείς καμία ευαισθησία των νεότερων, καμία ελπίδα των παλιών.
Μυρωδιές και απόηχοι άλλων εποχών συνδυασμένες με μπαχαρικά εποχής,
καπνό από τα «βρώμικα της Πολυτεχνείου» και άπειρη κυκλοθυμική σκόνη.
Νεκρική σιγή, προφανώς λόγω ώρας.
Μια γυναίκα περιμένει καθισμένη στις σκάλες που οδηγούν στον πέμπτο όροφο,
υπάλληλος βιοτεχνίας ρούχων που εδρεύει στον τέταρτο.
Ο μικρόκοσμος του κτιρίου φανερώνεται μπροστά μου. Είμαι συγκοατημένη.
Νιώθω πως ανά πάσα στιγμή θα απειληθώ
από κάτι που θα πεταχτεί μπροστά μου,
από κάτι που θα αντικρύσω ξαφνικά.
Ζώντανοί-νεκροί όσοι συνάντησα.
Ανασθητοποιημένοι και κουρασμένοι ένοικοι.
Εγκατάλειψη σε μεγάλη έκταση.
Ιδιοκτησία ανά όροφο, ενωμένα διαμερίσματα. Πόρτες και διάδρομοι.
Αποθήκες και προϊόντα. Μηχανήματα και απόβλητα.
Απομεινάρια καθημερινότητας. Επεμβάσεις διευκόλυνσης.
Γειτονιά προϊόντων που ποτέ δεν ξέρεις που θα βρεις.
Μικρομάγαζα και βιοτεχνίες που εξαπλώνονται στα πεζοδρόμια
ανάμεσα σε δεκάδες αυτοκίνητα.
Πελάτες που περιγράφουν με τα χέρια ότι ψάχνουν,
αγνοώντας την ονομασία του.
Καλοντυμένοι επαγγελματίες που διασχίζουν την περιοχή
γιατί βρίσκεται ανάμεσα στο κέντρο και τις υπηρεσίες τους.
Ρομαντικά μαγαζιά που προσπαθούν να μιμηθούν την ατμόσφαιρα της περιοχής.
Χώροι που ήρθαν μαζί με χώρους που ήταν από πάντα εκεί.
Ένα επιβλητικό δίδυμο κτίριο στις δυο όψεις ενός δρόμου.
Μια γειτονιά στο ιστορικό κέντρο της Θεσσαλονίκης.
Ένα πολυπολιτισμικό παρελθόν.
Ένα φαινομενικά πολύβουο παρόν.
Ένα ανησυχητικά εγκαταλελειμμένο και αμήχανο μέλλον.

η ιδέα (η αυτόνομη εργασία και η μεταβιομηχανική πόλη:

Προσπαθώ να συστηματοποιήσω τη συνέχεια των σκέψεών μου.
Ένα τεράστιο δίκτυο χειροτεχνίας,
ένα νέο είδος «αυτόνομης εργασίας» για την εποχή που έρχεται.
Τέχνες και επαγγέλματα του παρελθόντος.
Επαγγέλματα που κάποτε στήριζαν το εμπόριο
και την οικονομία ολόκληρων πόλεων σήμερα εξαφανίζονται,
αδυνατώντας να προλάβουν τις νέες ταχύτητες και τους τρόπους ζωής.
Επαναπροσδιορισμός τους σύμφωνα με τα νέα μέσα,
τις δυνατότητες, τις αντιφάσεις και τις δυναμικές.
Αν συνδυαστούν με την τεχνολογία που αναπτύσσεται ραγδαία
και με την ιλιγγιώδη ανταλλαγή των πληροφοριών,
θα μπορέσουν να ξαναζωντανέψουν εκείνη την αίγλη του παρελθόντος
αλλά με στοιχεία μέλλοντος και να δημιουργήσουν
καινούριες θέσεις «αυτόνομης εργασίας» της μετά-βιομηχανικής πόλης.
Άνθρωποι που δουλεύουν σε εργοστάσια και τεράστιες αλυσίδες παραγωγής
χωρίς την ελάχιστη εξειδίκευση και παλεύουν για ένα μισθό
ο οποίος μπορεί ανά πάσα στιγμή να σταματήσει,
έρματα οικονομιών, αφεντικών και αντιθέσεων.
Χώροι που πεθαίνουν από αδιαφορία στα κέντρα
των πόλεων της αποβιομηχάνισης
οι οποίες παραμένουν ανίκανες να αντιδράσουν.

Θεωρητικές και κοινω.κές προϋποθέσεις:

Ο Μεταφορντισμός σηματοδοτεί το πέρασμα από τη μαζική βιομηχανική εποχή (mass production), στη «learn production», από τις οικονομίες μεγάλου μεγέθους στις ευέλικτες οικονομίες ενός συγκεκριμένου σκοπού, οι οποίες βρίσκονται σε αντιστοιχία με τη ζήτηση των προϊόντων, που είναι όλο και περισσότερο προσωποποιημένα.

«...ο Μεταφορντισμός συγκεντρώνει όλες τις ικανότητες που χαρακτηρίζουν το ανθρώπινο είδος: γλώσσα, θεωρητική σκέψη, κλίση προς την παιδεία, πλαστικότητα, το συνήθειο να μην έχουμε σταθερές συνήθειες...» :

Νέες αντιλήψεις για τη χειροτεχνία στην εποχή της μετα-βιομηχανικής συνθήκης (New Craft Policies in the Age of Post Industrial Condition).

Από τους διασκοπισμένους και ανίσχυρους μικροπωλητές σε άτυπες μεταφορντικές μικροεπιχειρήσεις (Informal Urban Post-fordistic Micro-enterprises).

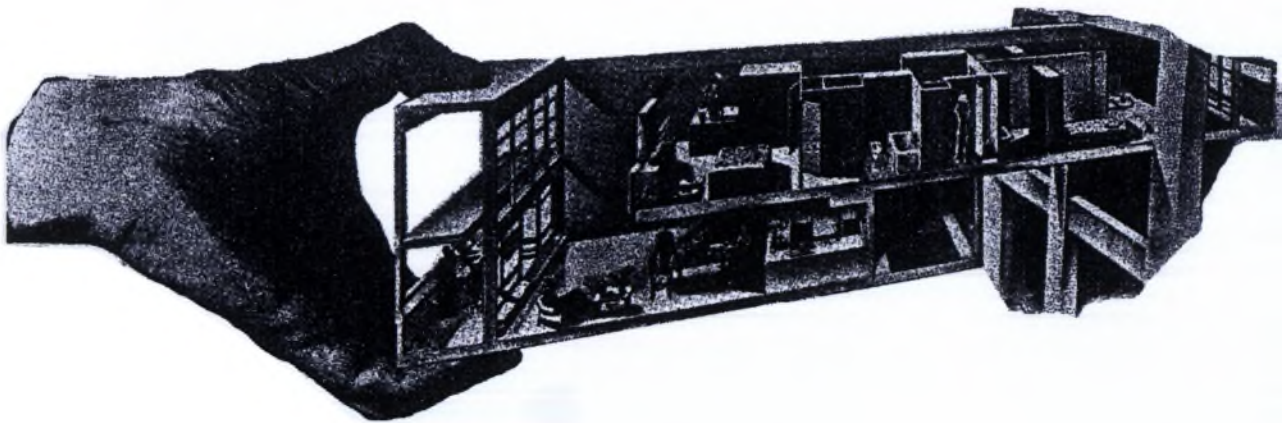
Ευελιξία και υπεροχή της προσωρινότητας και της «αυτόνομης εργασίας».

Στις μέρες μας η έννοια του μεταφορντισμού σηματοδοτεί ένα κοινωνικό μοντέλο (το οποίο μπορούμε να θεωρήσουμε και σχεδιαστικό) όπου «ο τρόπος παραγωγής δεν κυριαρχείται από μορφές συσσώρευσης κάθετα ενσωματωμένες...αλλά από μορφές ευέλικτης συσσώρευσης, ικανές να εντάξουν στο δίκτυο, διαφορετικούς τρόπους, χρόνους και τόπους παραγωγής ανάμεσά τους πολύ διαφορετικούς: από το ρομποτοποιημένο εργοστάσιο ως το high-tech τυροκομείο (βουστάσιο) και τις maquiladoras* του Μεξικού...Ουσιαστική είναι η σύνδεση ανάμεσα στην πληροφορία, την επικοινωνία, τη γνώση και την παραγωγή... Αυτός είναι ο συνεκτικός ιστός της μεταφορντικής κοινωνίας».

*Maquiladora (ή maquila) είναι ένα εργοστάσιο που εισάγει τα υλικά και τον εξοπλισμό αφορολόγητα, για συναρμολόγηση ή κατασκευή αντικειμένου και επανεξάγει έπειτα το συναρμολογημένο προϊόν συνήθως πίσω στη χώρα προέλευσης. Η κύρια χρήση αυτών των εγκαταστάσεων συναρμολόγησης είναι να συναρμολογηθούν τα εισαγόμενα μέρη. Το Maquiladoras συνήθως ανήκουν στο 100% τους στη χώρα που εξάγει τα υλικά.

καταγραφές και ταξινομήσεις:

- η κατασκευή ή διακόσμηση έργων (προϊόντων) με τα χέρια και με κατάλληλα εργαλεία. Handcraft
- συνδυάζει τη δημιουργικότητα με τη "χειροποίηση" και την πρακτική (αισθητική πράξη)
- τείνει στις μέρες μας να θεωρείται κάτι ενοχλητικά παραδοσιακό
- είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την λαϊκή παράδοση
- κάποτε ήταν το συμπλωματικά αντίθετο των καλών τεχνών
- συμπεριλαμβάνεται στις εφαρμοσμένες τέχνες που μπορεί να ενεργοποιήσει η μεταφορτική προοπτική

επιλογή ειδών χειροτεχνίας

- υφαντική
- κέντημα
- δαντελοποιία
- κόσμημα
- καλαθοποιία
- μεταλλοτεχνία
- ξυλογλυπτική
- αργυροχρυσοχοΐα
- πλεκτική
- ραπτική
- .....

νέες μορφές χειροτεχνίας

- η χειροτεχνία συμπεριλαμβάνει διάφορες τεχνικές, κάποιες από τις οποίες σχετίζονται άμεσα με τον τρέχοντα τρόπο ζωής και ξεπερνώντας τον παλαιολιθικό τρόπο εφαρμογής τους είναι αναγκαίο να προσαρμοστούν στις νέες ταχύτητες.
- συνδυάζοντας τις τεχνικές κάποιας χειροτεχνίας με γνώσεις και σύγχρονο εξοπλισμό, θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια νέα διαδικασία η οποία πηγαιίνει πέρα από τον παραδοσιακό τρόπο εφαρμογής, τύπου φασόν, και δημιουργεί ένα νέο είδος στο οποίο ο κάθε χειροτέχνης ή ομάδα χειροτεχνών, μπορεί να *αυτό-οργανωθεί*, δηλαδή κατασκευάσει, να συνδυάσει δικτυακά το προϊόν του με άλλα προϊόντα και να τα προωθήσει (διανείμει) μόνος του ή σε συνεργασία με άλλους.
- είναι αναγκαίος ο επαναπροσδιορισμός της χειροτεχνίας σύμφωνα με τα νέα δεδομένα: πρόκειται για απολύτως εξελίξιμα προϊόντα και θα μπορούσε να αμβλύνει μεγάλα προβλήματα ανεργίας.
- Αν «μέλημα της Αγγελικής Χατζημιχάλη ήταν η δημιουργία μιας σύγχρονης εθνικής τέχνης», ένα τέτοιο ενδιαφέρον σήμερα μπορεί να ενταχθεί σε διαφορετική προοπτική.*

τυπική επιχείρηση/βιοτεχνία (φορντισμός)

- το άτομο δουλεύει στην επιχείρηση κάποιου άλλου
- συνήθως φτιάχνει τμήματα ενός μεγαλύτερου συνόλου
- η γνώση του περιορίζεται σε μηχανικές κινήσεις για την κατασκευή του τμήματος
- ο μισθός του κυμαίνεται στο μισθό του τυπικού οχτώωρου

πειραματική μεταφορτική καμπίνα

- το άτομο εργάζεται στη δική του επιχείρηση
- έχει τις γνώσεις για να δημιουργήσει τμήματα ή σύνολα και να προωθήσει τις κατασκευές του.
Αν αυτές είναι τμήματα να τις συνδυάσει με τις κατασκευές κάποιου άλλου, αν είναι ολοκληρωμένα αντικείμενα να τα διανείμει απευθείας στο εμπόριο
- έχει τον εξοπλισμό για να δημιουργήσει κάτι χρησιμοποιώντας ένα ή περισσότερα είδη χειροτεχνίας και για να προωθήσει μόνος του το προϊόν του στην αγορά
- φέρει την ευθύνη για την ποιότητα και το χρόνο κατασκευής του απαιτούμενου προϊόντος
- έχει την αυτονομία και την ευχαρίστηση να επιλέξει τι ακριβώς θα κάνει
- έχει την αυτονομία να επιλέξει τις ώρες που χρειάζεται να δουλέψει
- ο οικονομικός καταμερισμός του ανήκει. Κοστολογεί τη δουλειά του. Κρίνει τι τον συμφέρει ή τον ενδιαφέρει και τι όχι
- είναι κύριος των προϊόντων που δημιουργεί και έχει όλους τους λόγους να τα φροντίσει και να τα κατασκευάσει καλά για να βγει ευχαριστημένος και κερδισμένος

Είναι ένας προσαρμοζόμενος, συναρμολογούμενος και μεταβαλλόμενος χώρος εργασίας για τη χειροτεχνική μεταβιομηχανική παραγωγή, ο οποίος έχει μελετηθεί σε διάφορους τύπους. Είναι εξοπλισμένη με χώρο υποδοχής των απαραίτητων μηχανημάτων και εργαλείων παραγωγής για ένα ή περισσότερα είδη χειροτεχνίας. Όλες οι καμπίνες ανεξαρτήτου τύπου, συμπεριλαμβάνουν αυτόματη μονάδα ρεύματος η οποία συνδέεται με το υπάρχον δίκτυο του κτιρίου ή του χώρου στον οποίο εγκαθίστανται, θέση προσωπικού υπολογιστή καθώς και σύνδεση στο διαδίκτυο. Εκτός από το συγκεκριμένο είδος της χειροτεχνίας, υπάρχει και η δυνατότητα επιλογής για το αν η καμπίνα θα είναι στεγασμένη εντός κτιρίου ή προσαρμοσμένη (σε θέση προβόλου) στην όψη του. Με τον τρόπο αυτό αναζωογονήσει και να ενεργοποιήσει εγκαταλελειμμένα κτίρια ή συγκροτήματα κτιρίων και άλλους διαθέσιμους χώρους της αποβιομηχάνισης. Η καμπίνα έχει τη μικρότερη δυνατή διάσταση η οποία κυμαίνεται ανάλογα με το μέγεθος των μηχανημάτων και του εξοπλισμού. Η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών έχει ελαχιστοποιήσει τον αναγκαίο χώρο εργασίας. Ένας τέτοιος χώρος είναι πλέον αρκετός για να στεγάσει έναν τύπο δουλειάς. Στην προκειμένη περίπτωση, ο χώρος είναι ανάλογος με τον όγκο των μηχανημάτων συν τη διάσταση ενός προσωπικού ηλεκτρονικού υπολογιστή. Η επιλογή των υλικών της καμπίνας γίνεται με κριτήρια την οικονομία, το βάρος της κατασκευής και την εύκολη συναρμολόγηση. Η καμπίνα αποτελείται από σκελετό αλουμινίου. Στα ανοίγματά της χρησιμοποιείται κρύσταλλο σε διάφορα επίπεδα διαφάνειας ανάλογα με τη θέση στην οποία τοποθετείται. Η οροφή συμπεριλαμβάνει φωτισμό με λάμπες θωροτισμού για την καλύτερη δυνατή απόδοση ενώ στο πάτωμα χρησιμοποιείται ελαστικό δάπεδο από κατσούκι για μεγαλύτερη αντοχή και ποικιλία χρωμάτων. Τα σταθερά έπιπλα (γραφείο/ράφι/βιβλιοθήκη) κατασκευάζονται από ξύλο. Η μεταφορά και η συναρμολόγηση γίνεται ως εξής: κολώνες, δοκοί, γωνίες συνδεσμολογίας, βίδες, επιφάνειες και έπιπλα αποτελούν την καμπίνα. Έχουν συγκεκριμένα μεγέθη και επαναλαμβάνονται σε όλες τις καμπίνες. Τα υλικά μεταφέρονται στο χώρο που θα τοποθετηθεί η καμπίνα και στη συνέχεια συναρμολογούνται αφού πρώτα έχουν γίνει οι απαραίτητες διαδικασίες (πιθανό γκρέμισμά τσιχοποιίας) σε περίπτωση τοποθέτησης σε κάποια όψη.

οι πόλεις και οι θεσμοί (τοπική αυτοδιοίκηση):

Μπορούν να κατασκευάσουν, να διαθέσουν και να συναρμολογήσουν τις καμπίνες, σε συνεργασία με τους σχετικούς επαγγελματικούς και κοινωνικούς φορείς. Τις τοποθετούν σε εγκαταλελειμμένα κτίρια/διαμερίσματα (π.χ. δεσμεύουν, για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα χώρους που παραμένουν αδρανείς και εγκαταλελειμμένοι).

Καταρτίζουν τα ενδιαφερόμενα άτομα, τους δίνουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν τον εξοπλισμό, τις σχετικές γνώσεις και τέλος τη δική τους επιχείρηση. Όντας κάποιος κύριος μιας τέτοια χειροτεχνικής μικροεπιχείρησης και κατέχοντας τις απαραίτητες γνώσεις, μπορεί να κατασκευάσει και να διανείμει τα προϊόντα του με τη χρήση του διαδικτύου και άλλων μορφών σύγχρονης αυτό-οργάνωσης.

Μπορεί επίσης να συνεργαστεί με άλλους κατασκευαστές, χειροτέχνες, καλλιτέχνες και παραγωγούς, να αποτελέσει ενεργό κρίκο μιας ισότιμης παραγωγικής αλυσίδας, κατασκευάζοντας τμήματα πιο σύνθετων αντικειμένων, διατηρώντας πάντα την ευθύνη και την αυτονομία του.

Ως αποτέλεσμα, αναζωογονείται και επαναπροσδιορίζεται ο τομέας της χειροτεχνίας σε συνθήκες της μεταβιομηχανικής παραγωγής και μειώνεται η ανεργία. Επιπλέον, οι αναξιόποητοι εγκαταλελειμμένοι χώροι στα κέντρα των πόλεων αποκτούν νέο λόγο ύπαρξης, καινούρια χρήση και προοπτική.

Σταδιακά βελτιώνεται η ποιότητα των προϊόντων λόγω των αυξημένων δυνατοτήτων ευελιξίας και των τεχνολογικών καινοτομιών.

Η διανομή αποκτά μια νέα δυναμική η οποία συνδυάζεται με το διαδίκτυο, την προσωπική συμμετοχή, την επικοινωνία και την εναλλακτική πληροφόρηση.

ΤΟ ΑΤΟΜΟ:

Δημιουργικά άτομα, καλλιτέχνες, χειροτέχνες ή ομάδες χειροτεχνών μπορούν να επιλέξουν ανάμεσα σε πλήθος (εφαρμοσμένων) τεχνών και τεχνικών.

Στη συνέχεια όλοι, ανεξαιρέτως ειδικότητας, καταρτίζονται πάνω σε τομείς ηλεκτρονικών υπολογιστών, οικονομικής διαχείρισης, αυτό-οργάνωσης και διανομής και παρακολουθούν σεμινάρια πάνω στο αντικείμενο της χειροτεχνίας που έχουν επιλέξει.

Το επόμενο βήμα είναι η επιλογή της τοποθεσίας και η απόκτηση του εξοπλισμού.

Πιο συγκεκριμένα, ο τύπος της καμπίνας που αντιστοιχεί στο είδος χειροτεχνίας που έχουν επιλέξει.

Καλλιεργείται η δημιουργικότητα, η ελευθερία επαγγελματικής επιλογής και αξιολόγησης των ανθρώπων καθώς και η απόλαυση που μπορεί να προκύψει από αυτά.

Η αστική και γεωγραφική θέση του κτιρίου και η θέση της καμπίνας μέσα σε αυτό αποτελούν τα βασικά δεδομένα για την επιλογή των ειδικών χαρακτηριστικών της καμπίνας (διαφάνειες/ ημιδιαφάνειες/ κουφώματα)

δηλαδή του επαρκούς φωτισμού, σκίασης και αερισμού.

το κτίριο της οδού Εμπρά:

Βρίσκεται στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, σε μια γειτονιά η οποία κάποτε περιλάμβανε όλων των ειδών τους τεχνίτες και το εμπόριο άνθιζε. Σήμερα, όσες από τις χειροτεχνίες έχουν παραμείνει εκεί και δεν αφανίστηκαν με τη διόγκωση των εισαγωγών και του ετοιμοπαράδοτου ή του βιομηχανοποιημένου, περιορίζονται σε διορθώσεις, ανακατασκευές και στείρες αντιγραφές. Το κτίριο χωρίζεται από το δρόμο σε δυο επιβλητικές μονάδες, δηλωμένες σαν ένα κτίσμα. Στεγάζει δυο μεγάλα τυπογραφεία και τέσσερις βιοτεχνίες ρούχων αλλά στο μεγαλύτερο ποσοστό του παραμένει εγκαταλελειμμένο. Με τα χρόνια έχει υποστεί μικροαλλαγές από τους εκάστοτε ενοίκους αλλά πάντα δίνει την αίσθηση υπερωκεανίου λόγω του γιγαντιαίου μεγέθους του.

η καμπίνα στην οδό Εμπρά:

Προτείνεται η πειραματική τοποθέτηση διαφόρων τύπων της μεταφορτικής καμπίνας στο κτίριο της οδού Εμπρά, με δυνατότητα εξάπλωσης σε ολόκληρη την πόλη. Επιλέγονται δυο όροφοι, ένας από κάθε μονάδα και αναδιαμορφώνονται με τον ελάχιστο δυνατό τρόπο. Κατεδαφίζονται ορισμένοι διαχωριστικοί τοίχοι και επανασχεδιάζονται οι κοινόχρηστες τουαλέτες. Οι υπόλοιποι ένοικοι με τις επιχειρήσεις τους παραμένουν ως έχουν. Καμπίνες όλων των τύπων τοποθετούνται σχεδόν «άναρχα» μέσα στους χώρους, και μεταλλάσσονται οι αντίστοιχες όψεις των ορόφων. Οι 36 καμπίνες μέσα στο κτίριο, ειδικμένες σαν μικρογραφία ενός παγκόσμιου δικτύου, μπορούν αρχικά να λειτουργήσουν ως χειροπιαστό παράδειγμα για τις δυνατότητες αλληλεπίδρασης, συνεργασίας, διαπροσωπικών μορφών παραγωγής και διανομής, ανταλλαγής εμπειριών και γνώσεων μέσω διαδικτύου. Οι ένοικοι του κτιρίου, με τις βιοτεχνίες και τα τυπογραφεία, μπορούν επίσης να συνεργαστούν με τους νέους τεχνίτες/ χειροτέχνες. Όσες καμπίνες είναι ορατές από το ύψος του δρόμου λειτουργούν ως βιτρίνα για το σύνολο. Οποιος θέλει, μπορεί να μπει στο χώρο, να κινηθεί και να κάνει χρήση των δυνατοτήτων και των υπηρεσιών που προσφέρονται από την κάθε καμπίνα-μικροεπιχείρηση. Να ενημερωθεί, να συζητήσει, να αγοράσει ή να πουλήσει. Με αυτό το σκεπτικό μπορούν επίσης να δημιουργηθούν στο κτίριο χώροι συνεύρεσης και συνενόησης για το κοινό, cafe, χώροι μικροσυνεδρίων ή ημερίδων καθώς και meeting points

Ο πολλαπλασιασμός τα καμπίνας ως «αστικός βελονισμός»:

Οι εγκαταλελειμμένοι και συχνά ξεχασμένοι χώροι της αποβιομηχάνισης στα κέντρα των πόλεων, σε κάποιους θυμίζουν νεκρά σώματα αφημένα στο έλεος του χρόνου, που σήπονται έρμηα στις πόλεις που τα φιλοξενούν.

Για κάποιους άλλους μοιάζουν με το ελάχιστο γοητευτικό δείγμα περασμένων εποχών που η υστεροφημία τους γίνεται σταδιακά μύθος που κυκλοφορεί από στόμα σε στόμα όσων ενδιαφέρονται ή τα συναντούν στην καθημερινότητά τους.

Σαν ξεχασμένα σημεία στίξης κειμένων που γράστηκαν παλιά και ξεθώριασαν στον παλίψηστο μητροπολιτικό χρόνο. Σημεία διάσπαρτα σε πόλεις που μεταβάλλονται ραγδαία.

Μικρά ή μεγάλα, κενά σε αχρηστία μέσα σε ένα δυναμικό σώμα που έχει ανάγκη αναδιοργάνωσης, αλλά και εικόνων του παρελθόντος που πεθαίνει.

Η τοποθέτηση ομάδων από καμπίνες σε αυτούς τους χώρους μπορεί να λειτουργήσει δυναμικά και ευεργετικά.

Να εξαπλωθεί και στεγαστεί σε αυτό το διασκορπισμένο σύστημα κενών δημιουργώντας μια ουρμπανιστική χειροτεχνική «δαντέλα» στον υπόλοιπο αστικό ιστό, τη δαντέλα ενός νέου είδους εργασίας και ενός νέου τρόπου ζωής.

Μια τέτοια τοποθέτηση, διαφοροποιεί αισθητά τις όψεις και τα εσωτερικά αυτών των χώρων.

Σταδιακά εμφανίζεται κίνηση και η αίσθηση παλαιότητας παύει να είναι δυσάρεστη.

Οι καμπίνες, ως «κλωβοί», ή κάψουλες (capsules), που περικλείουν ενέργεια, απλώνονται και ζωντανεύουν τα νεκρά κύτταρα των τραυματισμένων γειτονιών.

Πρόκειται για πολλαπλασιαζόμενες σημειακές επεμβάσεις αναζωογόνησης στο σώμα της πόλης που μας απομακρύνουν από τις αδιέξοδες συζητήσεις για την αναστήλωση ή ανακαίνιση των εγκαταλελειμμένων κτιρίων και τη μονολειτουργική τους μετατροπή σε shopping malls και εστιατόρια.

Μικρά σόκ που μπορούν να μετατρέψουν μια σειρά μύθους και παραμελημένες χειροτεχνικές πρακτικές σε πραγματικότητα και τα στοιχειωμένα κάστρα της αποβιομηχάνισης σε πύργους παραγωγής σεναρίων της μεταβιομηχανικής κοινωνίας.

Κάθε εγκαταλελειμμένο κτίσμα στις γειτονιές των πόλεων ζωντανεύει μια σειρά μύθους κάθε φορά που κάποιος το κοιτάζει. Τα κενά της ιστορίας συμπληρώνονται από τη φαντασία των κατοίκων, των παιδιών και των περαστικών.

Τι θα συμβεί αν τα κτίσματα αυτά αποκτήσουν συγκότικους επαγγελματικά κουτάκια και kit μικροπαραγωγών στο εσωτερικό τους; Αν σταδιακά οι άνθρωποι αρχίσουν να τα επισκέπτονται και να τα ζουν χωρίς να τα κοιτάζουν μόνο από έξω;

Αν κάποιος αρχίσει να τα φροντίζει επειδή τα έχει ανάγκη;

Αν αρχίσει να ακούγεται θόρυβος από τα σωθικά τους;

Βουή μηχανών και ανθρώπων που εργάζονται;

Αν τα βράδια δεν σβήνει το φως και η ζωή στο εσωτερικό τους, μέσα από μια σειρά δραστηριότητες;

Αν όλα αυτά πραγματοποιηθούν,

τι μύθους άραγε θα αφηγούνται σε εννήτια χρόνια;

Τι θα φαντάζεται ο κόσμος του 2096 για τον κόσμο μας;

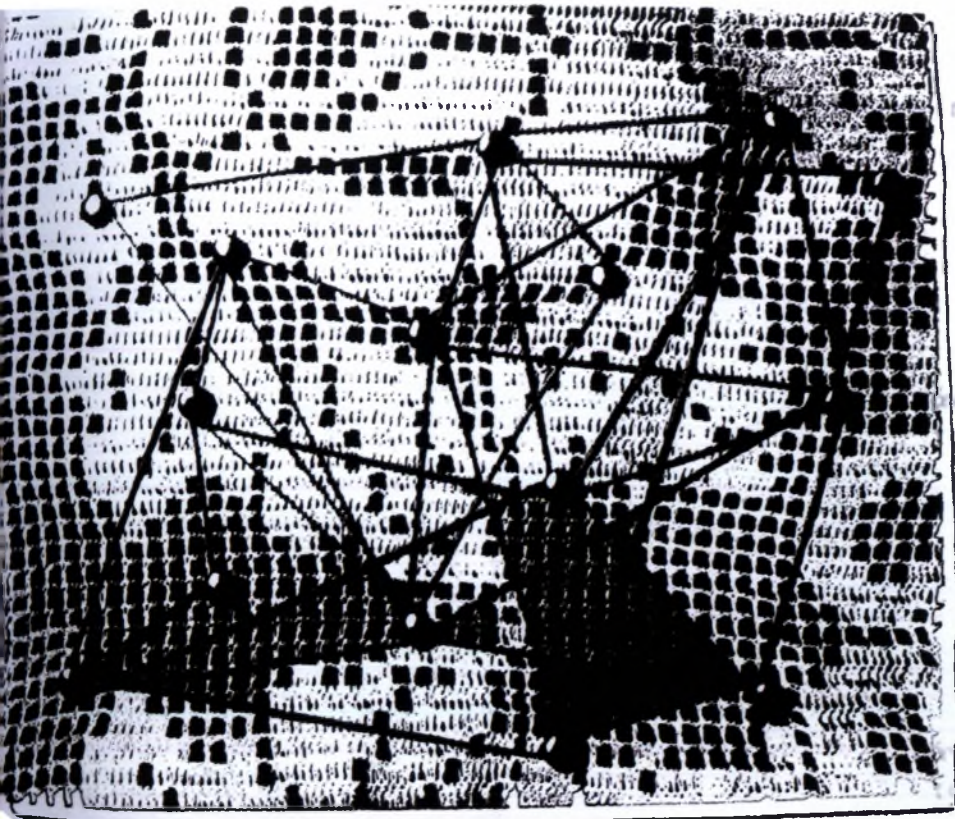

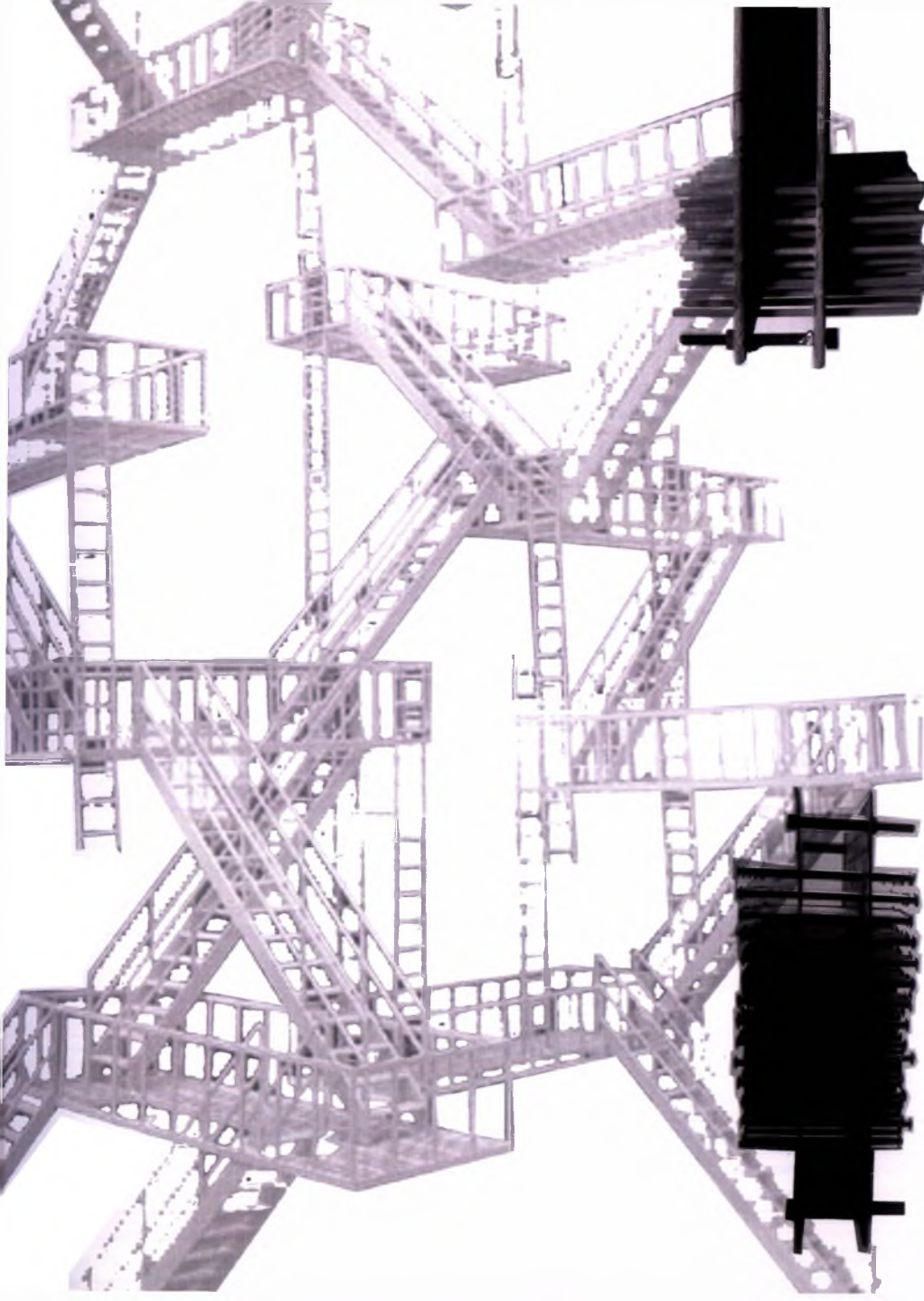

να περιγράψω από εκεί
νιώσω την άγνοια
να αρχίσω να σχηματίζω
το κενό.
τί είναι το κενό;
πώς είναι το κενό;
πού είναι το κενό;
δεν μπορώ
να του προσδώσω
την τρίτη του διάσταση,
αδυνατώ
να το φανταστώ
ως χώρο,
αν όλα έμαθα να το βλέπω
σαν επιφάνεια.
και ο υπόλοιπος χώρος
περικύκλωσα
ένα κομμάτι
εγκαταλελειμμένης
βιτρίνας...
τι μπορεί
να περιμένω από εκεί;
νιώθω την ανάγκη
να αρχίσω να σχηματίζω
περιγράμματα χώρων
στο πάτωμα.
να δημιουργήσω
δικά μου κενά.
να ορίσω χώρους
για να κατανοήσω τι;
την τρίτη του... το τίποτα.
κοιτάζω όψεις
και βλέπω τρύπες...
αν όλα τα κενά γέμιζαν
και ο υπόλοιπος χώρος
εξαφανιζόταν;
τί θα βλέπαμε;
επιφάνειες και χώροι
που αιωρούνται στο τίποτα.
υπάρχει ένας δρόμος
που αν εξαφανιζόταν
κάνεις δεν θα το πρόσεχε.
αυτό είναι το κενό μου.
περιγράμματα χώρων
στο πάτωμα, μπορ
να δημιουργήσω από εκε
δικά μου κενά.
να ορίσω χώρους
για να κατανοήσω τι σχηματ
το τίποτα.
κοιτάζω όψεις

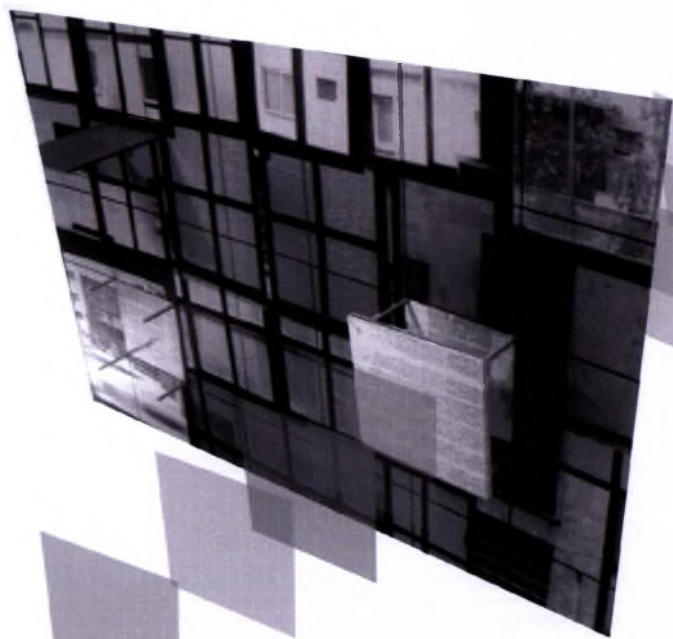

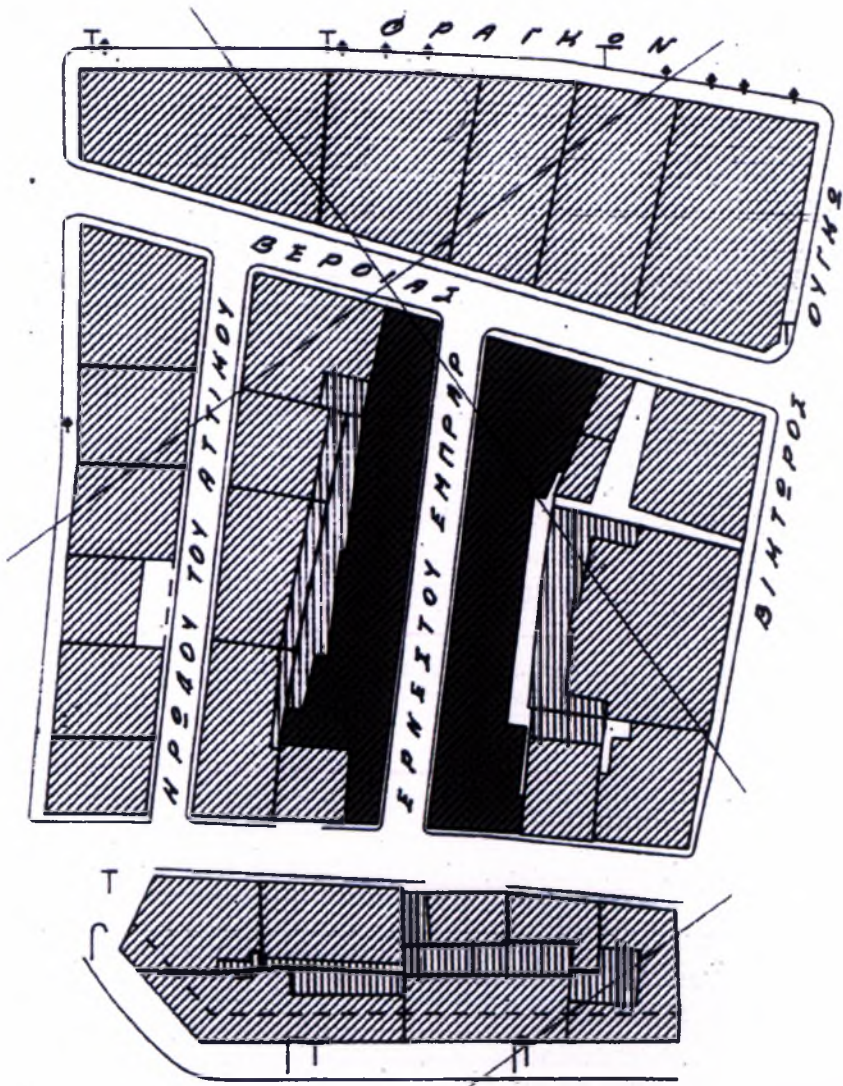
Όταν βλέπω
τη γιαιδιά μου
να κενιάει
με το βελονάκι,
δεν μπορώ
παρά να σκέφτομαι
ότι κάνει σχέδια
δημιουργώντας μικρά κενά.
Τρύπες που
περιβάλλονται από κλωστή.
Κάποια στιγμή
τα πιέζει
βάζοντας τους όρια,
το γνωστό τελείωμα.
Άλλες φορές κάνει
μικρές ομάδες κενών
τις οποίες,
μια άλλη κυρία,
προσαρμάζει σε ένα
μεγάλο λινό ύφασμα
του οποίου η ύφανση
είναι σχετικά ορατή.
Τότε ξετυλίγεται
μπροστά μου
η επιφάνεια μιας πόλης,
με τα οικοδομικά της
τετράγωνα,
η οποία ξαφνικά
αποκτάει σημεία
με έντονα μικρά κενά
που παίρνουν το χρώμα
της επιφάνειας
πάνω στην οποία στρώνεται
το τελειωμένο πια υφαντό.

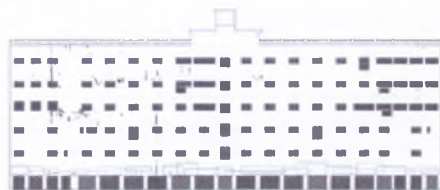
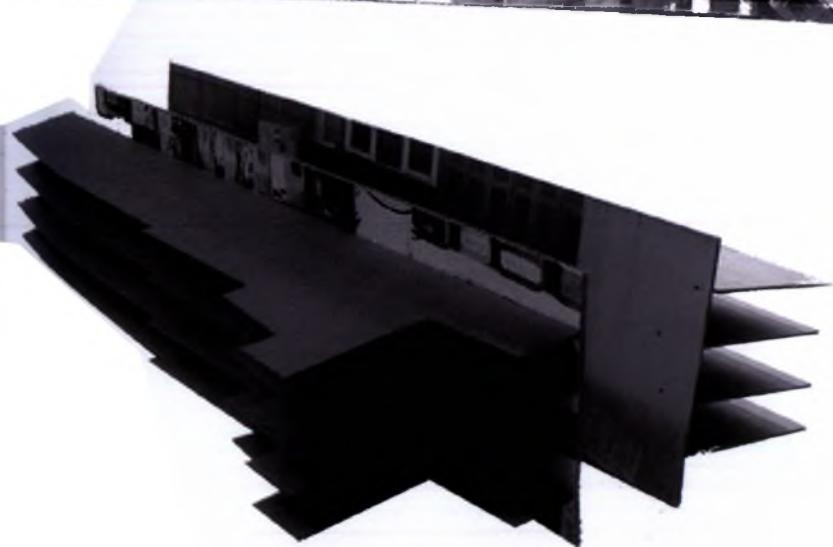
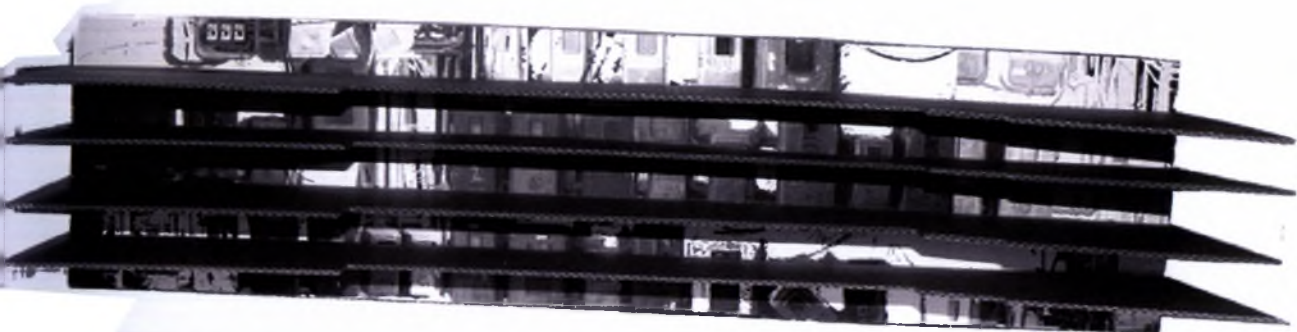

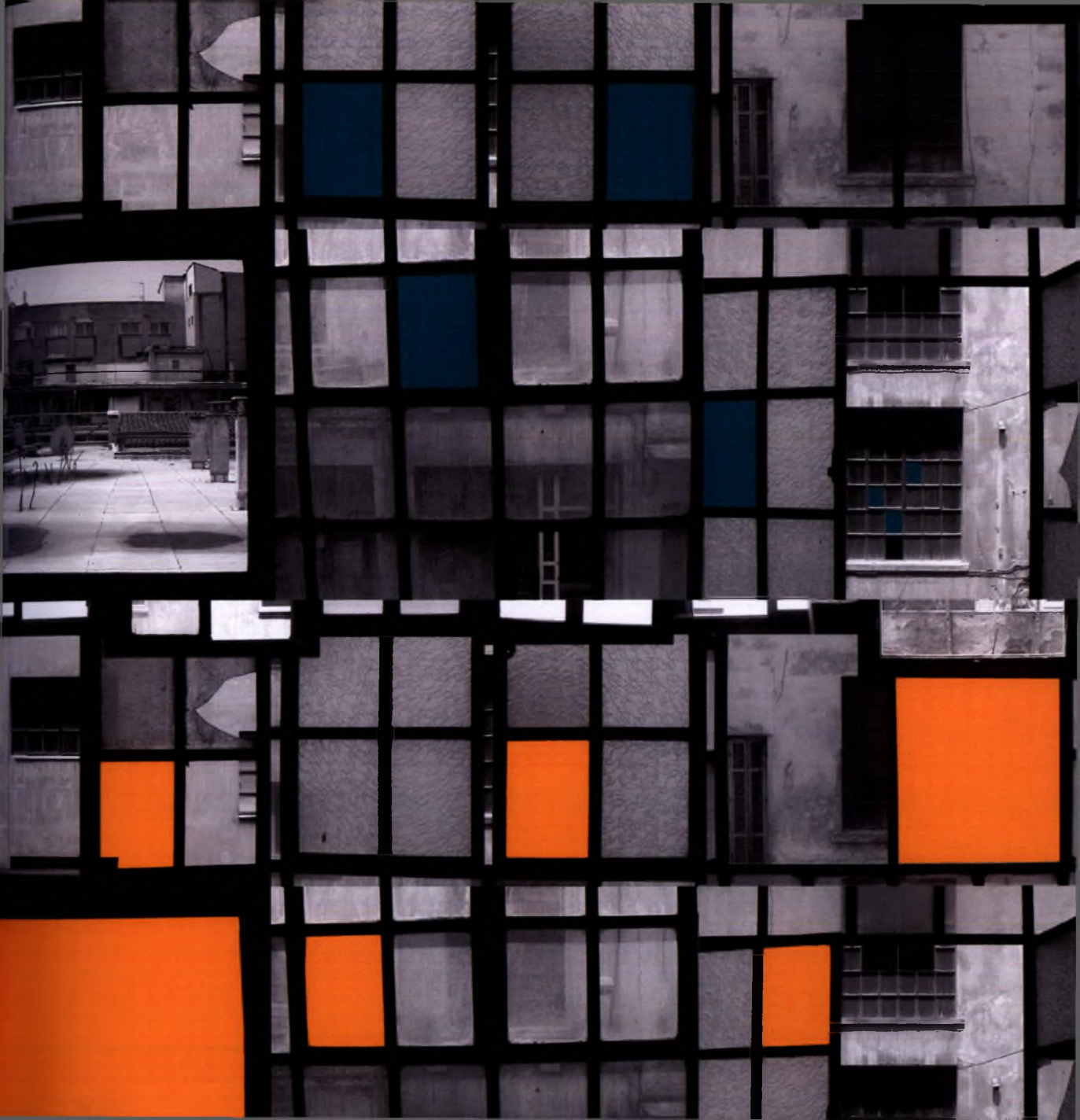

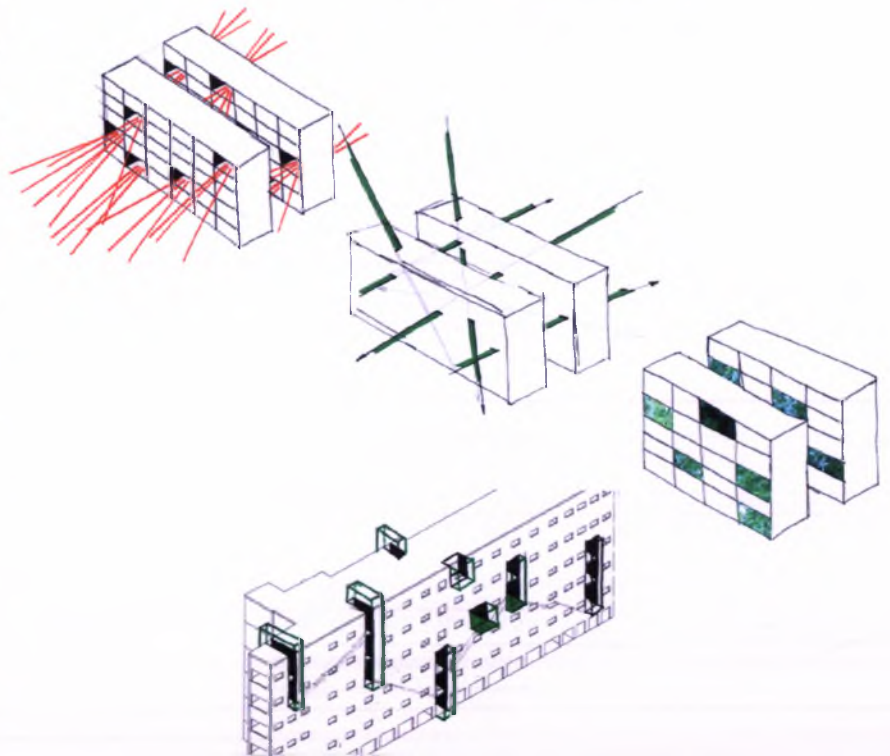
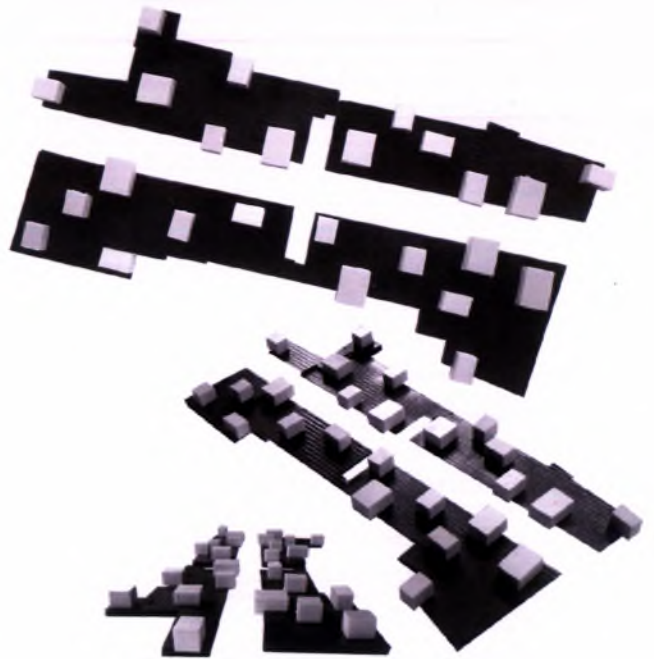
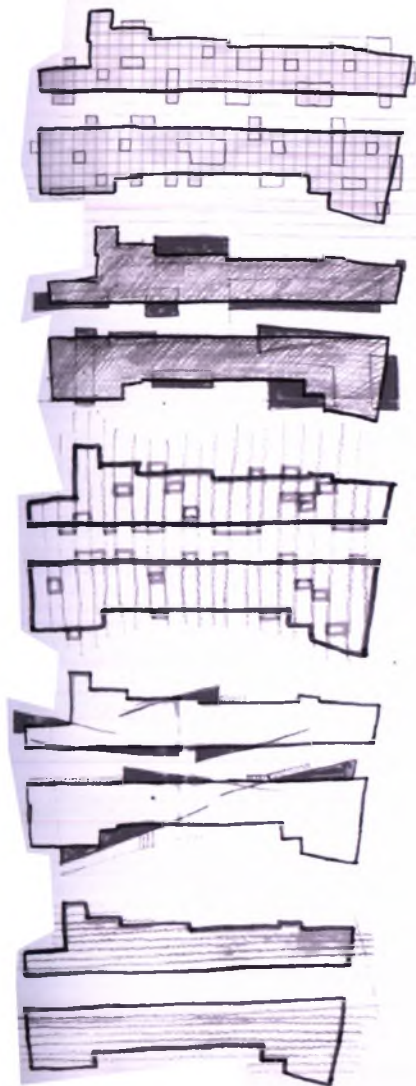
ΕΝΟΙΚΙΑΖΕΤΑΙ
ΣΗΜΠΟΔΙΕΣ 6945-15522 / 6932-97276

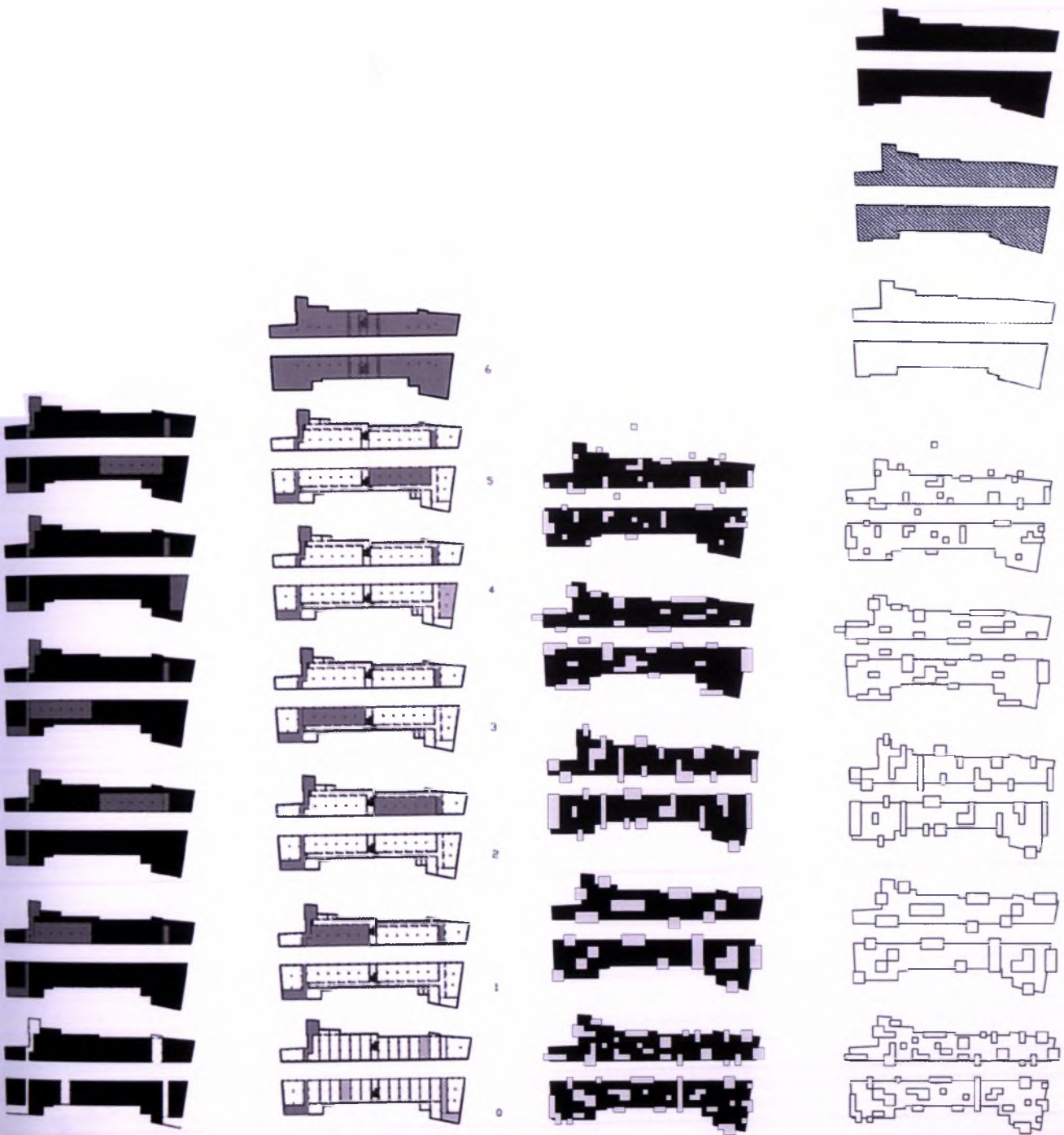

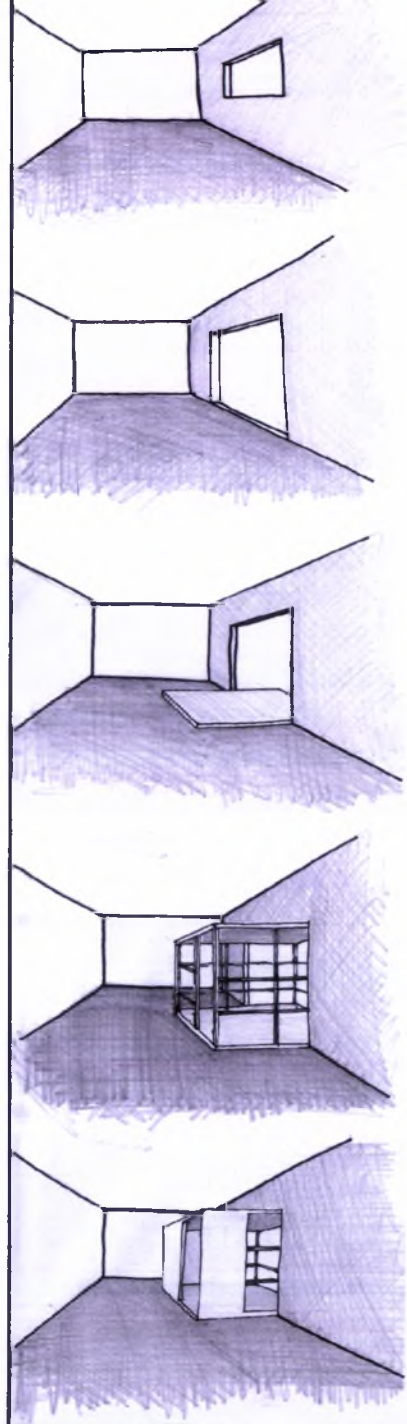

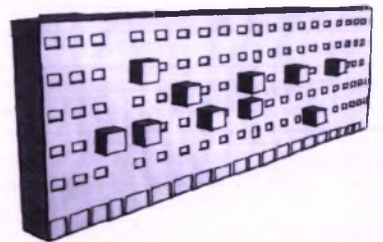
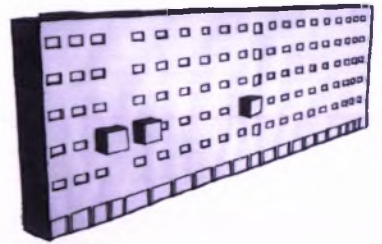
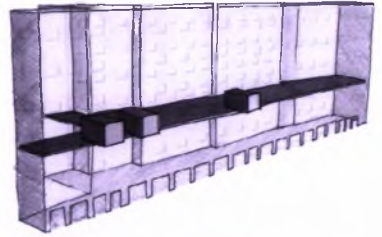
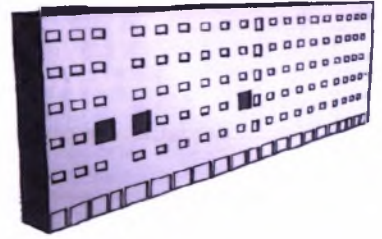
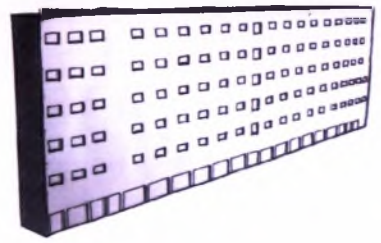

χειρο-τεχνία ή AN ή έργασια, τὸ ἔργον τοῦ χειρο-
τέχνου A. 2 N ή διαί χειρῶν κ. εργαλείων κατα-
σκευή ή διακόσμησις τεχνικοῦ ἔργου.

χειρο-τέχνης ὁ AN θηλ. -έχνις-ιδος N τεχνίτης· A
χειρῶναξ· N κατασκευαστής χειροτεχνιμάτων.
2 A ἔχων πρακτικὴν πείραν.

κοσμηματο-ποιός ὁ N ὁ κατασκευάζων κοσμήματα
ἐκ ξύλου, γύψου κλπ. πρὸς στολισμὸν οἰκίδων,
τοιχῶν, προσόψεως, ἐπίπλων κττ.

*δαντε(λ)λάδικο τὸ Δ ἐργαστήριον, ἐν ᾧ πλέκου-
ται ή κατάσταση, ἐν ᾧ πωλοῦνται δαντέλλες βλ.λ.

ἀργυρο-χόος ὁ A κ. θηλ. -ος N ὁ κατεργαζόμενος
τὸν ἀργυρον εἰς κοσμήματα.

ξύλ-ουργία ή κ. -γική AN ή τέχνη τοῦ ξυλουργοῦ.
*Ἐπίθ. ξυλουργικός-ή-όν, -ὸ Δ.

ξύλ-ουργός ὁ A κ. ή N ὁ κατεργαζόμενος τὸ ξύλον
τεχνίτης, ὁ μαρκεγκός.

ὕφαντικός-ή-όν AN -ὸ Δ ὁ δι' οὗ γίνεται ὕφανσις.
2 A ἐπιδέξιος εἰς ὕφανσιν. 3 ὡς οὐσ., ὕφαντική
ή, τέχνη τῆς ὕφανσεως.β) N ὕφαντικὰ τά, ἀμοιβή
δι' ὕφανσιν. *Υπερθ. A -άτατος. *Ἐπίρρ. A -ᾶσις.

καλαθο-ποιία ή κ. καλαθοπλεκτική N ή κατασκευή,
τὸ πλέξιμον καλάθων. 2 γεν. ή κατασκευή ἐπί-
πλων κ. ἄ. εἰδῶν πλεκτῶν. *Ἐπίθ. καλαθοποιός
N κ. καλαθολόκος AN.

μεταλλο-τεχνία ή N ή τέχνη τῆς κατεργασίας τῶν
μετάλλων.

πλεκτικός-ή-όν AN -ὸ Δ ὁ τῆς πλέξεως A. 2 ὡς οὐσ.
πλεκτική ή, χειροτεχνία εἴτε βιοτεχνία ή βιομη-
χανία πλεκτῶν εἰδῶν. 3 N ὁ δι' οὗ γίνεται ή πλέ-
ξις.

...τα χέρια και με κατάλληλα εργαλεία, handcraft

...νέο διαδικασία

...πρώτες τεχνές

...αυτομάτως ανεργίας

...είναι αναγκαίο ο επαναπροσδιορισμός της χείρα εργασίας στην

...συνδυασμός τεχνικών με γνώσεις και

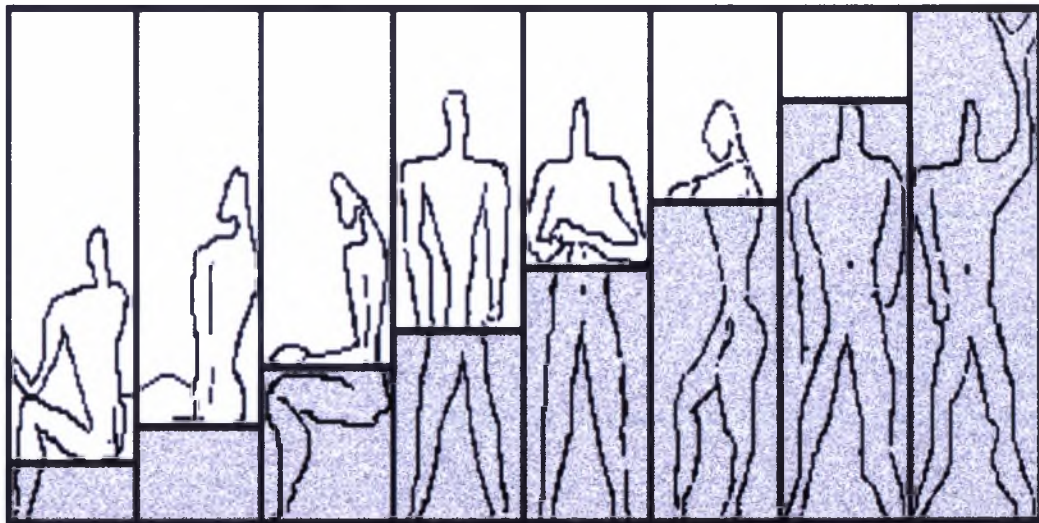
...είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με

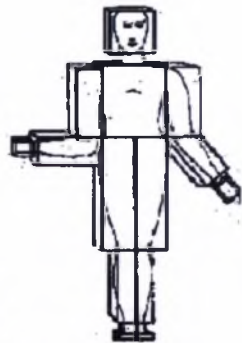
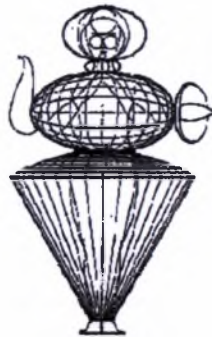
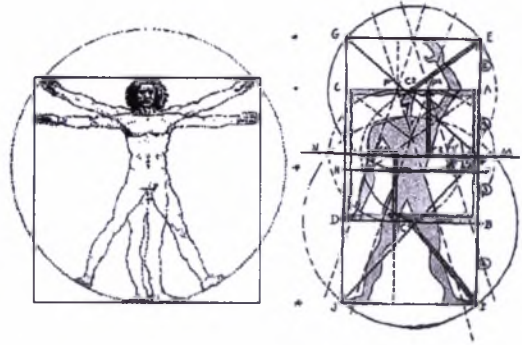

post-fordism: the factory has come out of the factory and the whole of society has become a factory

work space minimization

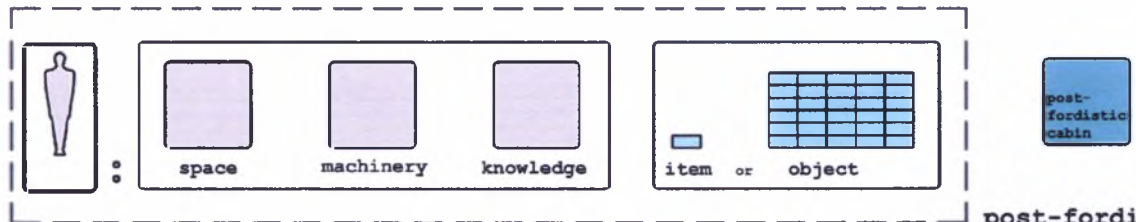
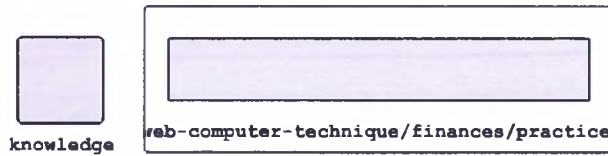
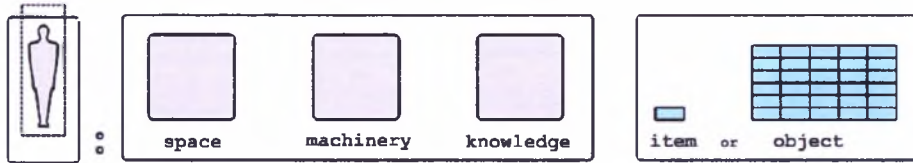
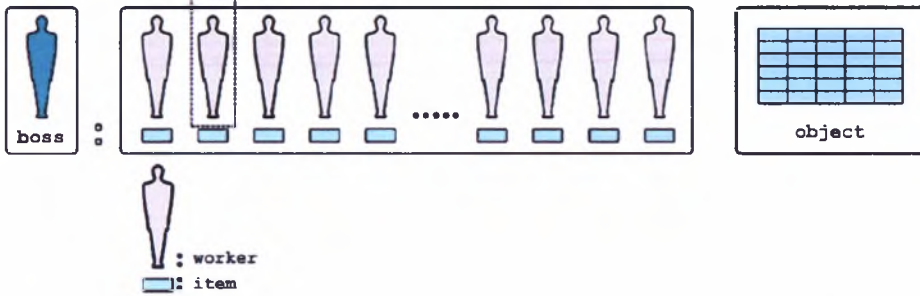

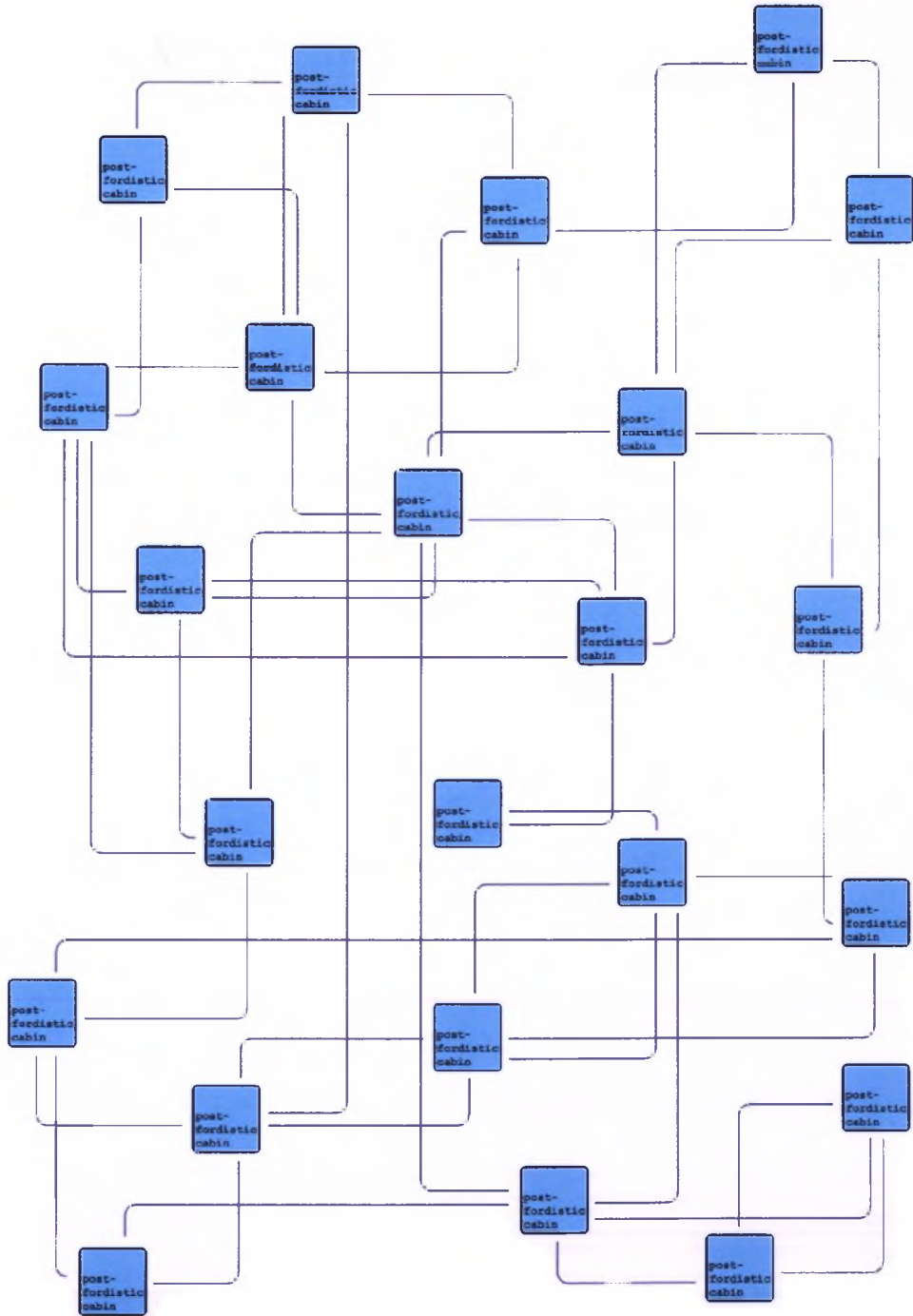

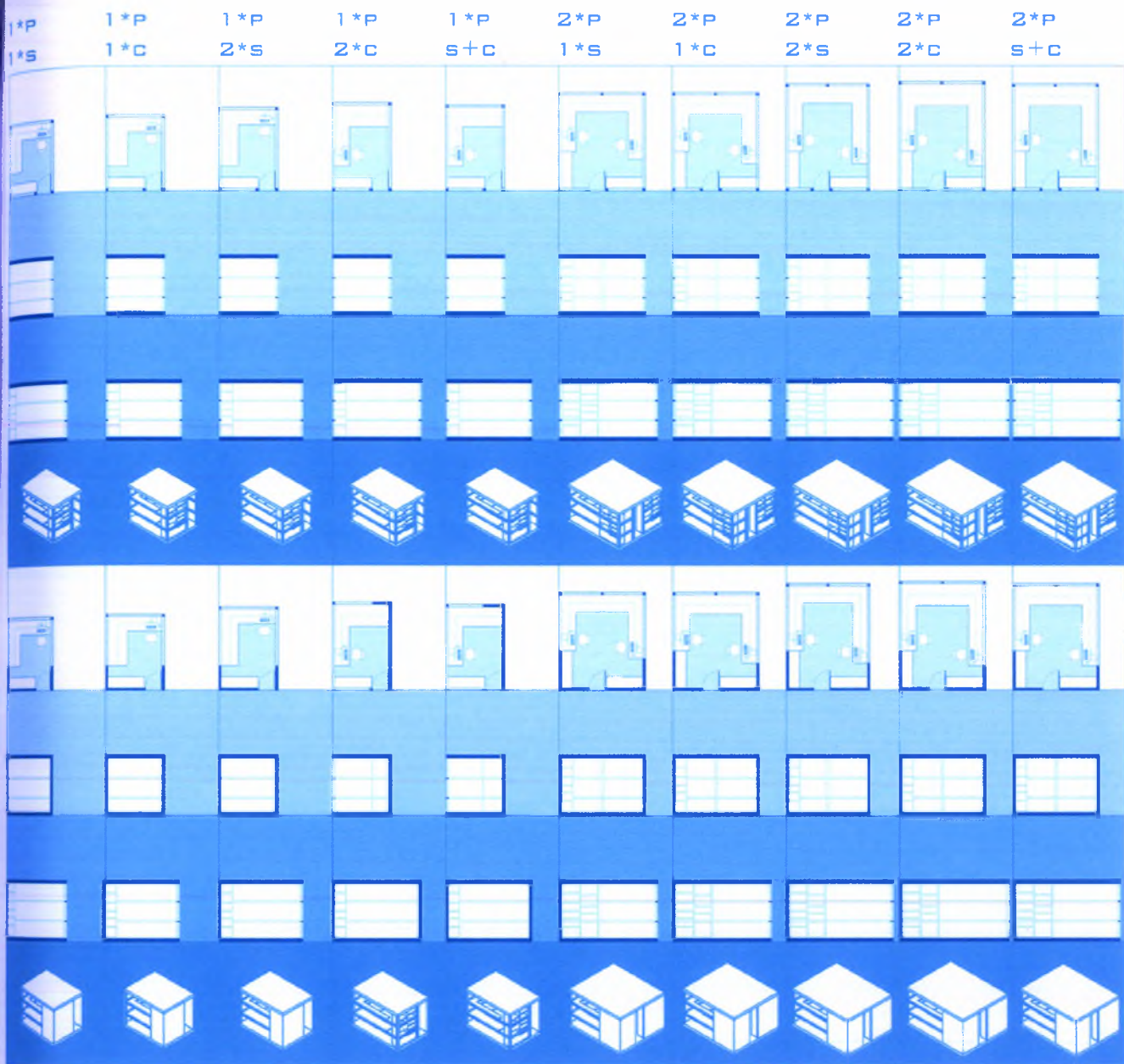

post-fordistic cabin

τική κέντημα δανιτελοποιία κόσμημα καλαθοποιία πλεκτική μεταλλοτεχνία ξυλογλυπτική αργυροχρυσοποιία
ing needlcraft lacework ornament basketmaking metalwork woodcarving silver/goldsmithery knittin
icraft artizan craftsman handiwork handicraft embroidery technician mechanic master expert craf

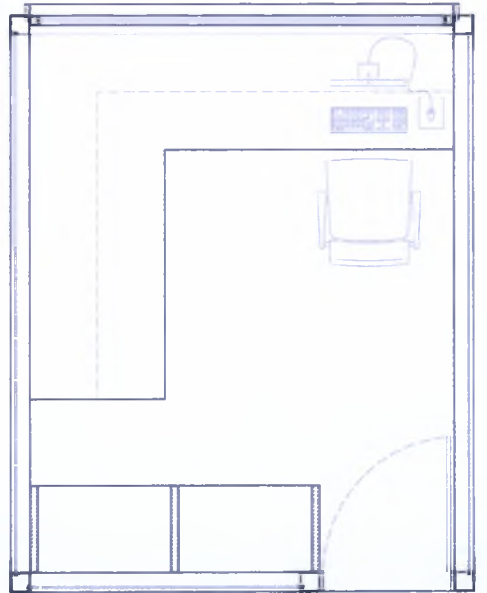
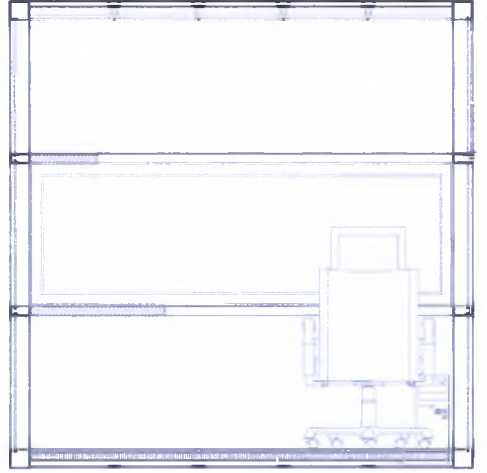
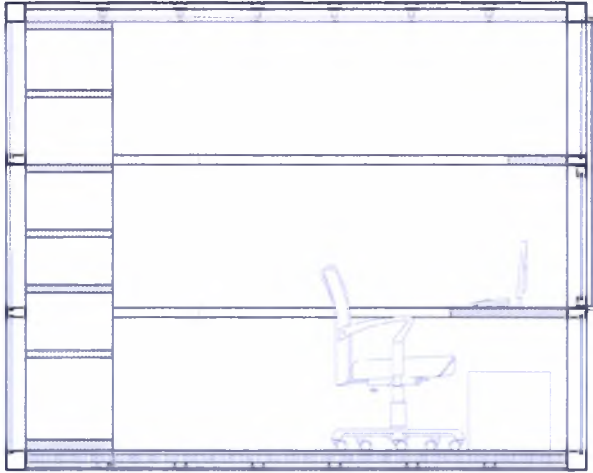
P : PERSON

S : SIMPLE HANDCRAFT

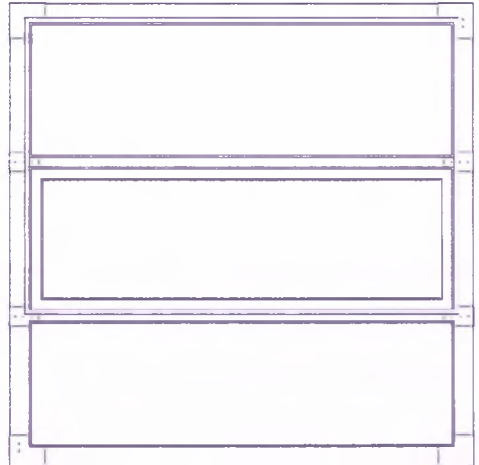
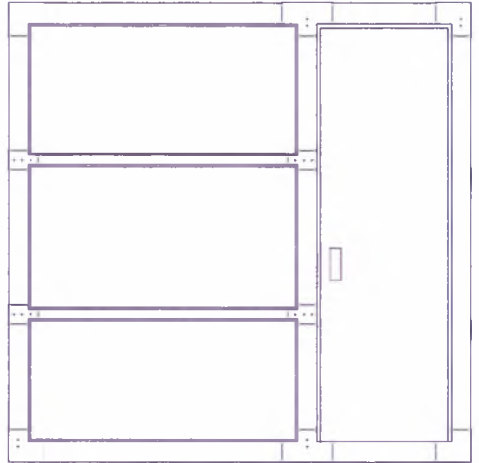
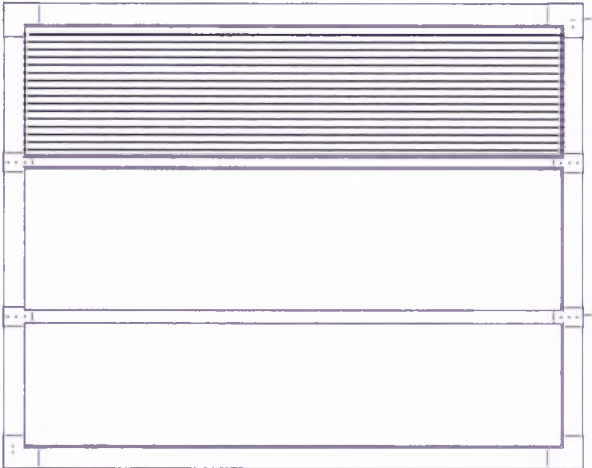
C : COMPLEX HANDCRAFT

S : LIGHT MACHINERY/EQUIPMENT

C : HEAVY MACHINERY/EQUIPMENT

(Postfordism is the industrial model of production which was born in the late 1970's and which - as its name tells - replaced fordism.

Customer-friendliness is characteristic to it, which means that the products are "tailored" according to the needs of the customers. Of course this means that much flexibility is needed.

In the postfordistic factory a lot of concern is also directed to minimizing the tied capital, according to the just-in-time-philosophy of production.

The production is no more organized according to the serial model, but more like as groups of islands.

The work is also not divided among single workers, as in fordism, but among teams of production, which take care of the production since the beginning, also carrying the responsibility for quality and its betterment.

Also the technical executives participate in the team work, and instead of hierarchy, interaction, responsibility and creativity are emphasized.

The work content of the boss disappears gradually.

The workers also use such machines, which are intelligent.

Postfordistic factories are mostly smaller than fordistic plants and they emphasize the ability to respond quickly to pressures of change.

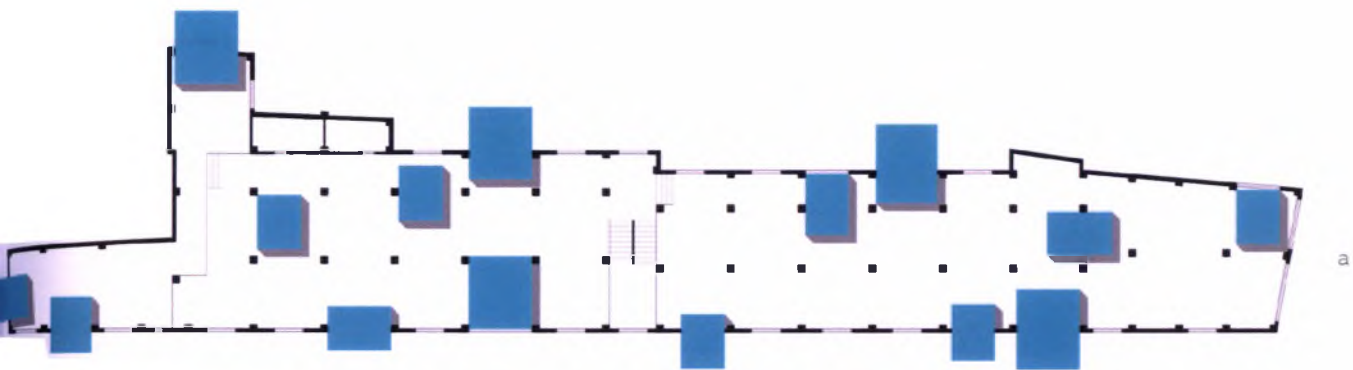
On the contrary as it is usually imagined, in the postfordistic factories this is aimed to minimize automatization. People are flexible, machines are not.

In plants of production, differing from fordism, leadership aims to exclude activities, which are not directly parts of the company's production.)

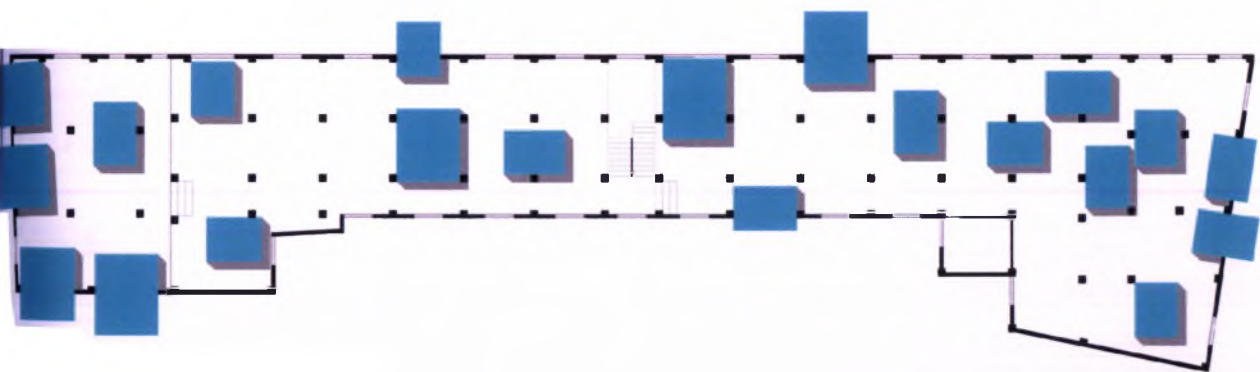

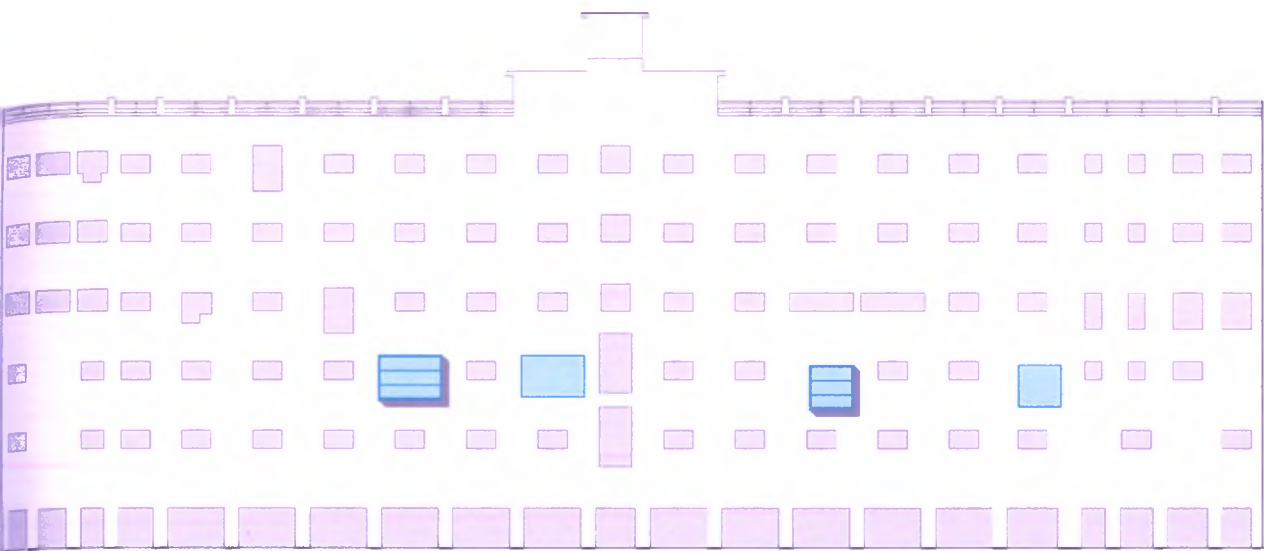

a

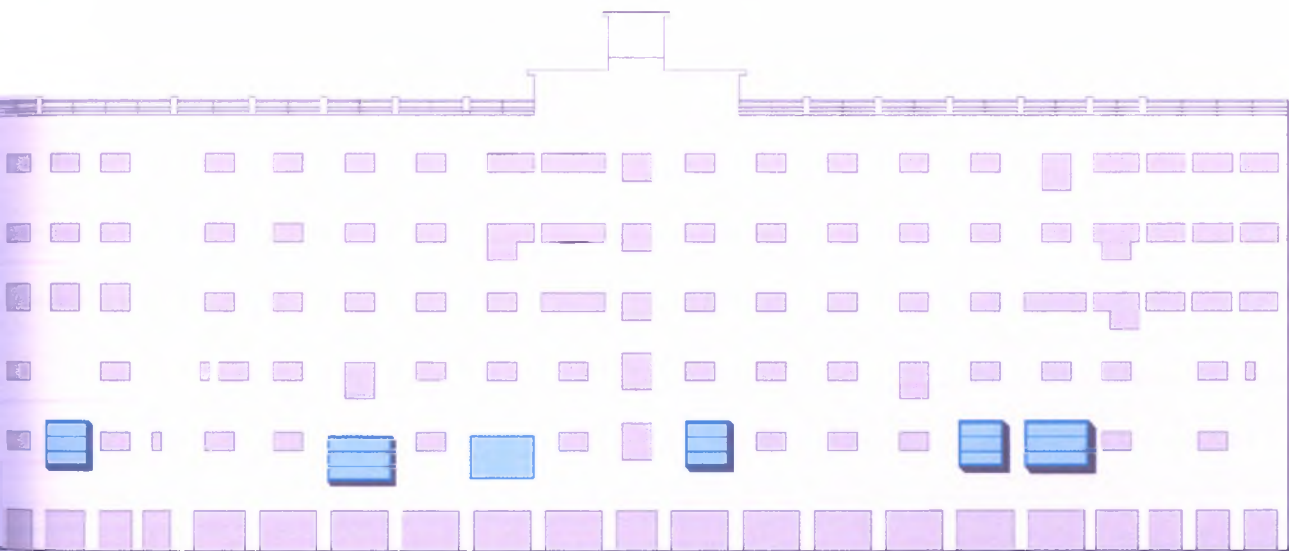

b

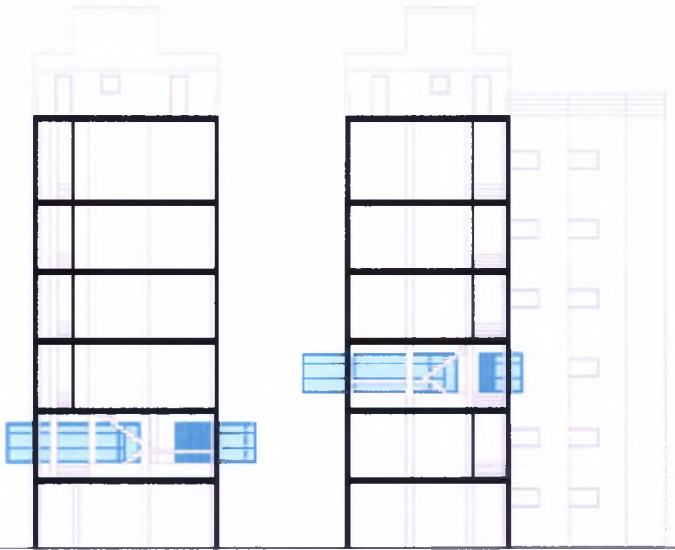

2/1

2/1

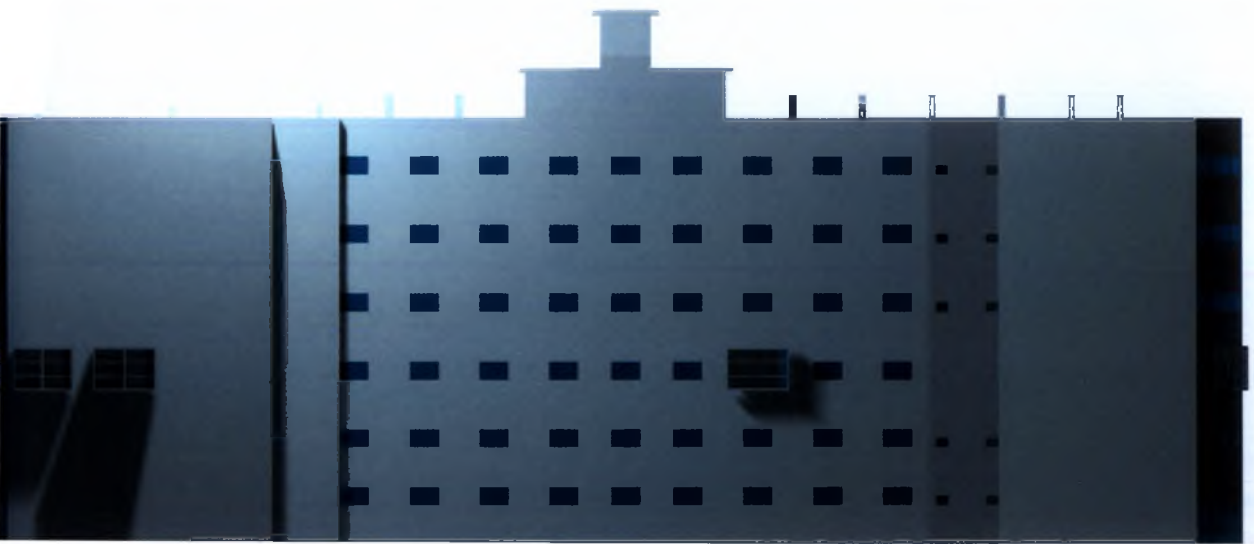
a/1

b/1

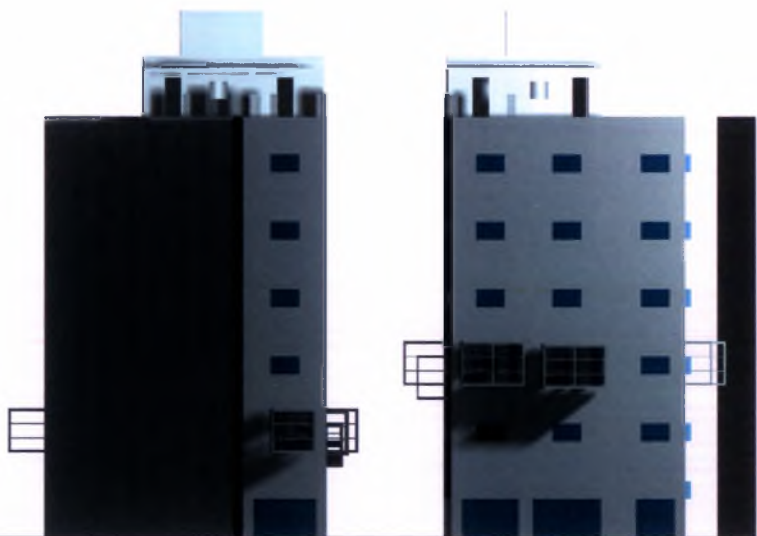

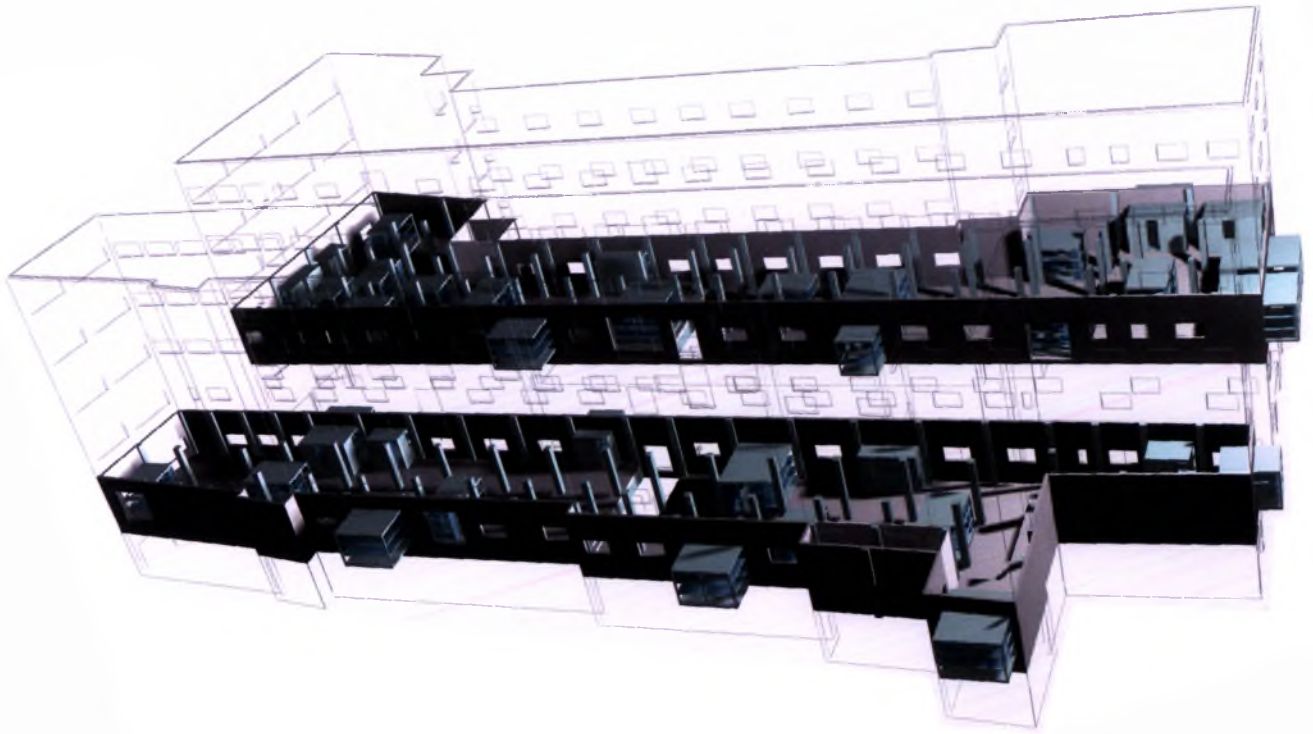
a/2

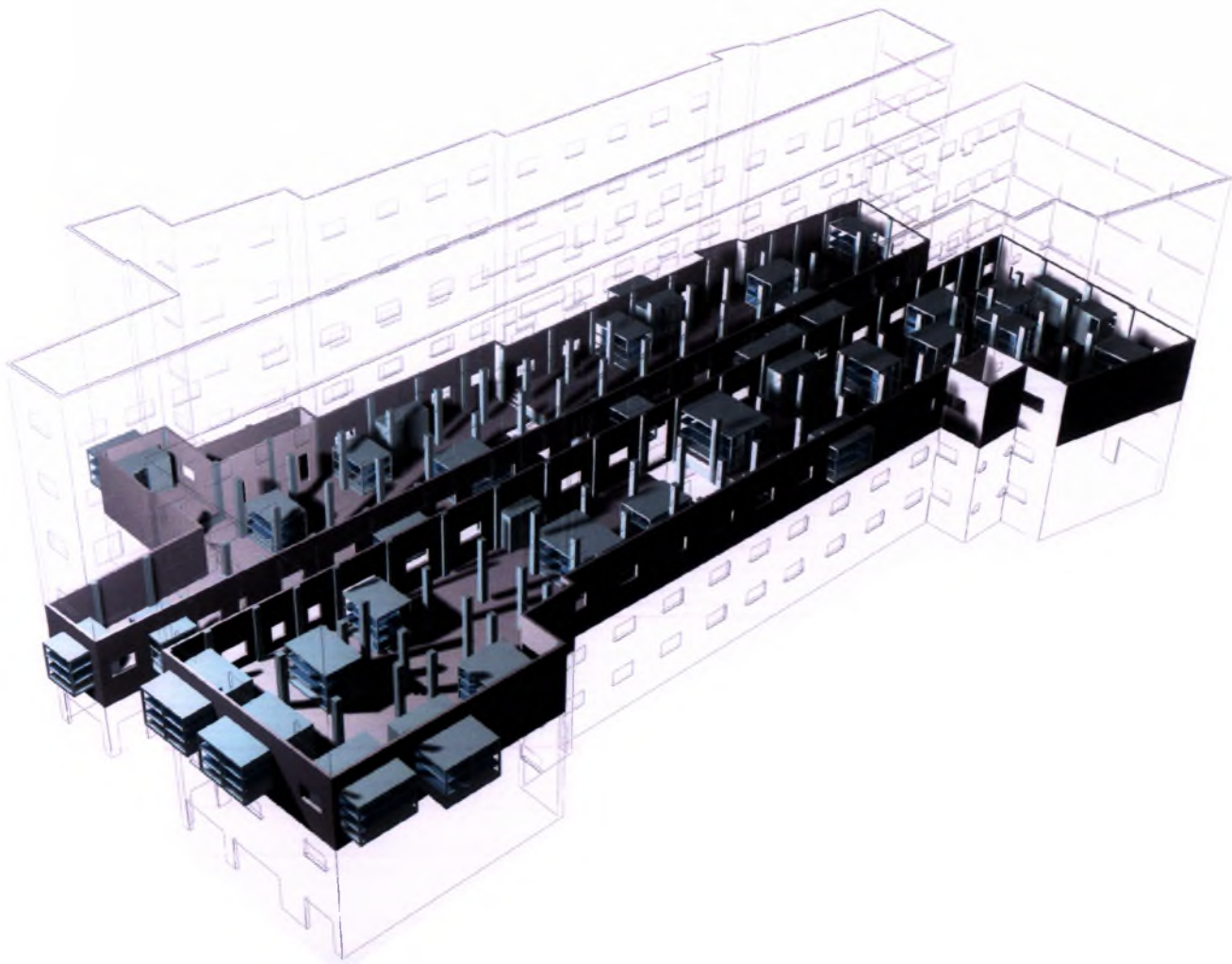

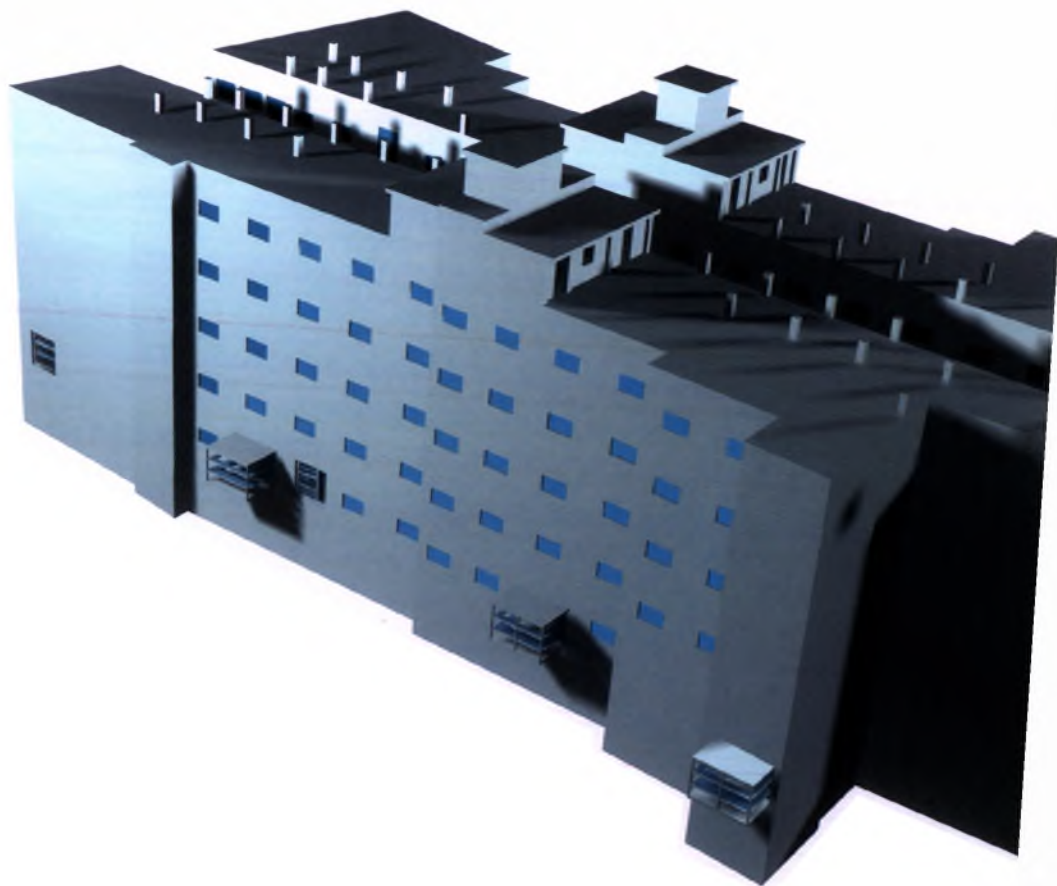
b/2

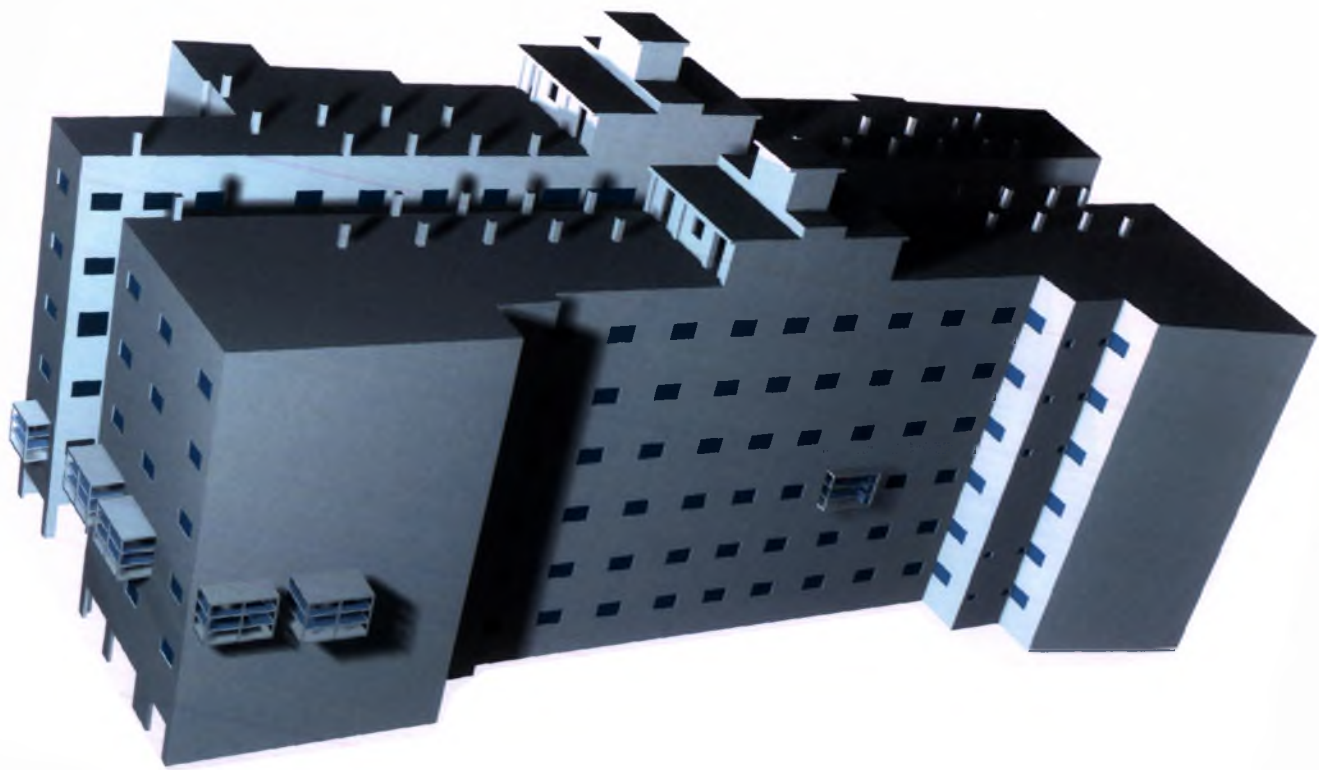

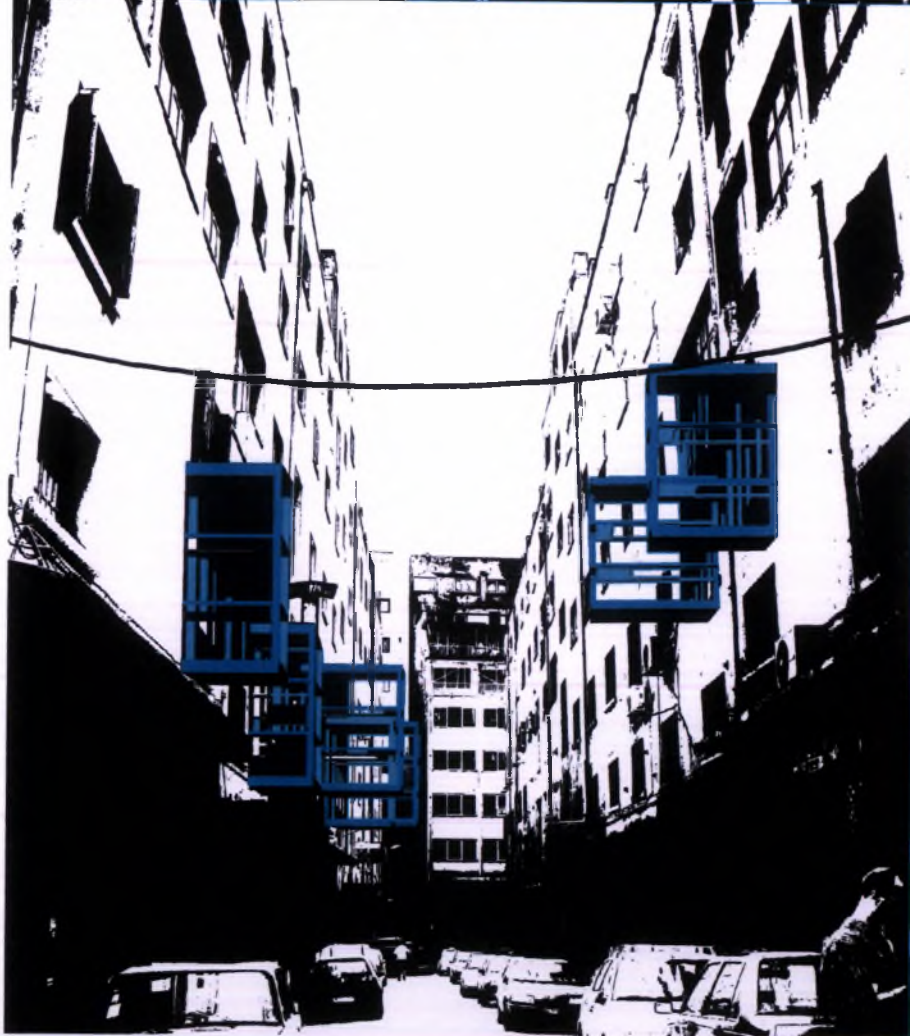
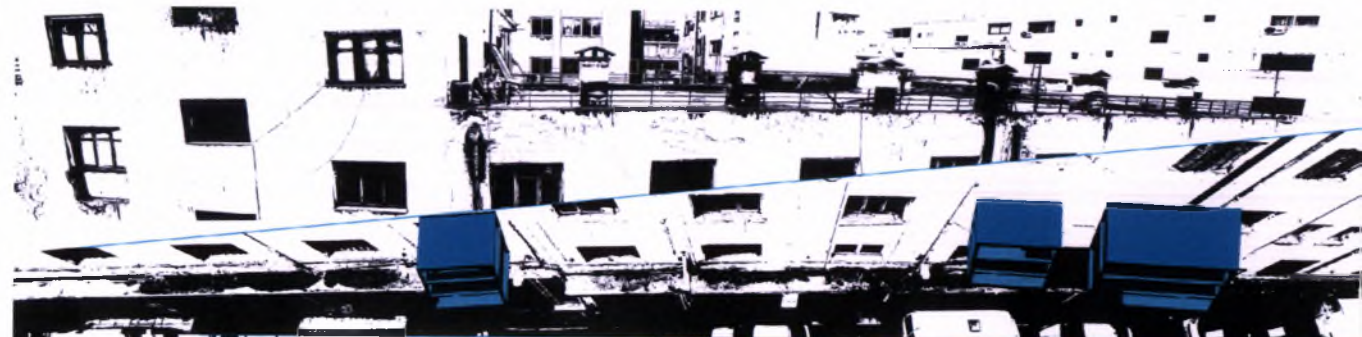

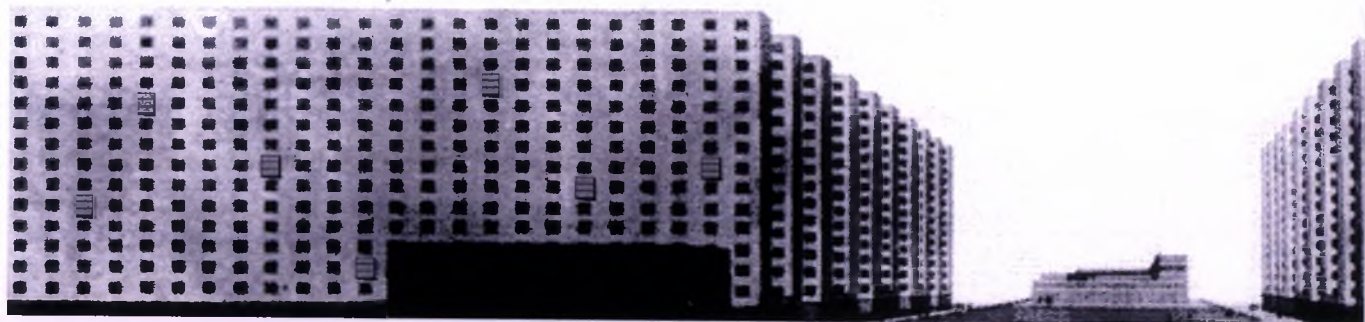
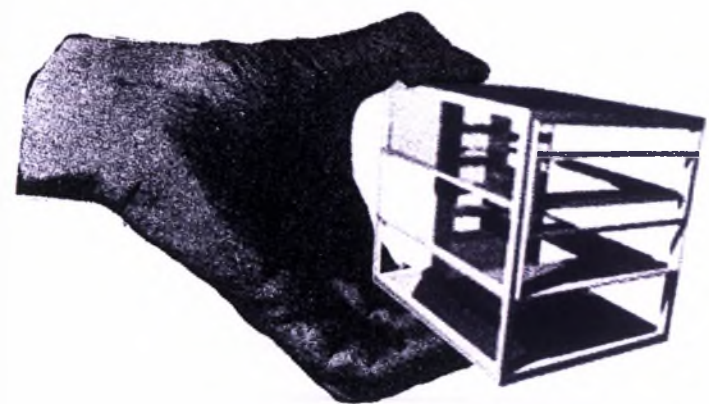

Allen, J., «Μεταβιομηχανισμός και Μεταφορντισμός»,
στο Hall S., Held D., McCrew A. (επιμ.),
«Η νεωτερικότητα σήμερα. Οικονομία, κοινωνία, πολιτική, πολιτισμός»
μτφρ. Τσακίρη Θ., Τσακίρη Β., Αθήνα, 2003

Baukuh, «Baukuh», DOMUS/887, Δεκέμβριος 2005

Bourriaud, Nicolas, «Relational Aesthetics»,
μτφρ, Pleasance S. & Woods R., Les presses du reel, Γαλλία, 2002

Δάγκας, Αλέξανδρος, «Συμβολή στην έρευνα για την οικονομική και κοινωνική
εξέλιξη της Θεσσαλονίκης: οικονομικός και κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας»,
Επαγγελματικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 2000

Δημητράκος Δ., «Νέον Ορθογραφικόν Ερμηνευτικόν Λεξικόν», Αθήνα, 1972

Δράγωνας, Πάνος, «Από τις 'τρέλες' στα 'παράσιτα'. Δημόσιοι χώροι της στιγμής».
ΘΕΜΑΤΑ ΧΩΡΟΥ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ/35, Αθήνα, 2004

Korea pavilion, «City of the bang»,
metamorph, 9th international architecture exhibition, Venice Biennale, 2004

Marta, K., Grima, J., «Architecture2», DOMUS/883, Ιούλιος/ Αύγουστος 2005

Πικιώνης, Δημήτρης, «Τα παιχνίδια της οδού Αιόλου» στο Πικιώνης Δ,
κείμενα, επιμ., Πικιώνη Α., Παρούσης Μ., πρόλογος Λορεντζάτος Ζ., Αθήνα, 1985

Suzuki, Akira, «Puzzle Housing», DOMUS/888, Ιανουάριος, 2005

Τεγόπουλος-Φυτράκης, «Ελληνικό Λεξικό», Αθήνα, 1991

Τσάμπρα Φ., «Μια βόλτα στο κέντρο λαϊκής τέχνης και παράδοσης Αγγελική Χατζημιχάλη»
ΤΑΞΙΔΕΥΤΗΣ, Αθήνα, 2003

Boeri, Stefano, «Concrete sponges. Corviale and its brothers»
(http://www.domusweb.it/Domus/latest/singola_news.cfm?CodNews=46436&Tipo=1)

Cramer, Florian, «Φλυαρία και περιέργεια. Η 'διάχυτη εκπαίδευση' στο μεταφορντισμό»,
μτφρ. Γαβριηλίδης, Άκης, Σεπτέμβριος, 2002
(<http://www.nettime.org/Lists-Archives/nettime-1-0208/msg00152.html>)

Eberstadt, Stefan, «Rucksack House. Short texts about Rucksack House
published in 'a-matter' and 'DETAIL'»
(<http://www.europaconcorsi.com/db/pub/print.php?id=6104>)

Glancey, Jonathan, «Out of the box», The Guardian, 21/10/2003
(http://arts.guardian.co.uk/critic/feature/0,,1067341,00.html#article_continue)

Λυμπεράκη, Αντιγόνη, «Στον Αστερισμό της Ευελιξίας:
Μεταφορντικά συστήματα βιομηχανικής οργάνωσης και η Ευέλικτη Εξειδίκευση»
(<http://www.theseis.com/1-75/theseis/t32/t32f/stonasterismo.htm>)

Μαστέλλου, Ελίνα, «Αγγελική Κατζημιχάλη: η μάνα της ελληνικής λαογραφίας»
(<http://www.e-grammes.gr/2003/07/hatzimihali.htm>)

Maurizio Cattelan, Ali Subotnick, Massimiliano Gioni, «The 1:6 scale Wrong Gallery»
(http://www.e-flux.com/displayshow.php?file=message_1132806123.txt)

Ολυμπίου, Εύη, «Αφιέρωμα Ο Ελληνικός 20ος Αιώνας Τα Πρόσωπα» Αγγελική Κατζημιχάλη:
Με πάθος για την τέχνη, με πίστη ακατάλυτη για την Ελλάδα, ΤΑ ΝΕΑ, 19/10/1999
(http://ta-nea.dolnet.gr/neaweb/nsearch.print_unique?entyp=A&f=16570&m=N18&aa=1)

Pasquinelli, Matteo, «Radical machines against the techno-empire. From utopia to network», Berlin-Bologna, February, 2004
(<http://journal.hyperdrome.net/issues/issue1/pasquinelli.html>)

Scarfone, Carlo, «Immaterial labour and Post-fordism»
(<http://www.generation-online.org/c/fcimmateriallabour.htm>)

Schlemmer, Oscar, «Means of transforming the human body by the use of costume»
www.english.emory.edu/DRAMA/BodyMot.gif

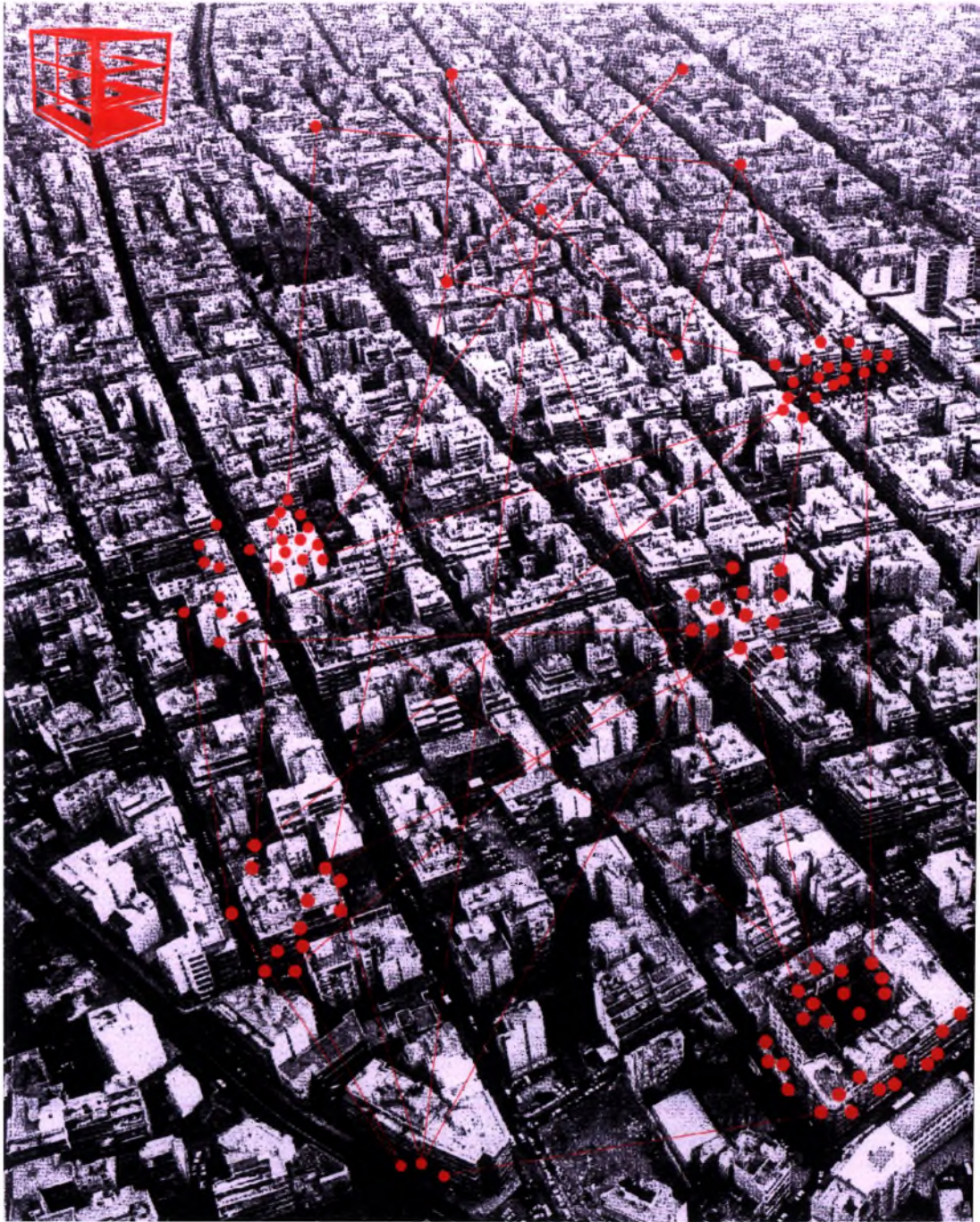
Virno, Paolo, Brandon W. Joseph, Alessia Ricciardi,
«Interview with Paolo Virno», Grey Room/21, Fall 2005
(<http://info.interactivist.net/article.pl?sid=06/01/17/2225239&mode=nested&tid=9>)

Virno, Paolo, «Δημιουργώντας μια νέα δημόσια σφαίρα χωρίς το κράτος»
από συνέντευξη του Paolo Virno σε ισπανικό αναρχικό περιοδικό, 12/04/04
(<http://www.blackout.gr/keimena.php?id=41>)

Virno, Paolo, «A Grammar of the multitude. For an Analysis of Contemporary Forms of Life»
(<http://www.generation-online.org/c/fcmultitude3.htm>)

Madonna, «Human Nature»
(<http://www.youtube.com/watch?v=mJq7-oyEYaY>)

http://en.wikipedia.org/wiki/Void_type
<http://en.wikipedia.org/wiki/Fordism>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Post-fordism>
<http://redcat.org/about/press/8.10.04whitenoise.html>
<http://web.mit.edu/lvac/www/percent/sze.html>
<http://www.archcenter.org/eng/council/ParasiteEng/default.asp>
<http://www.archilab.org/public/2000/catalog/faust/faustifr.htm>
<http://www.blueorange.bvr.de/bo/BO.nsf/en/winnercontent4.html>
<http://www.ecn.org/valkohaalarit/english/tyo4.htm>
<http://www.guixe.com/>
http://www.holzbox.at/Index_05/A1_Minibox/PDF/03_Minibox.pdf
<http://www.kortekniestuhlmacher.nl/laspalmas.html#laspalmas>
http://www.mvrdv.nl/_v2/projects/015_wozoco/index.html

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000085248

